

1000
KARYS

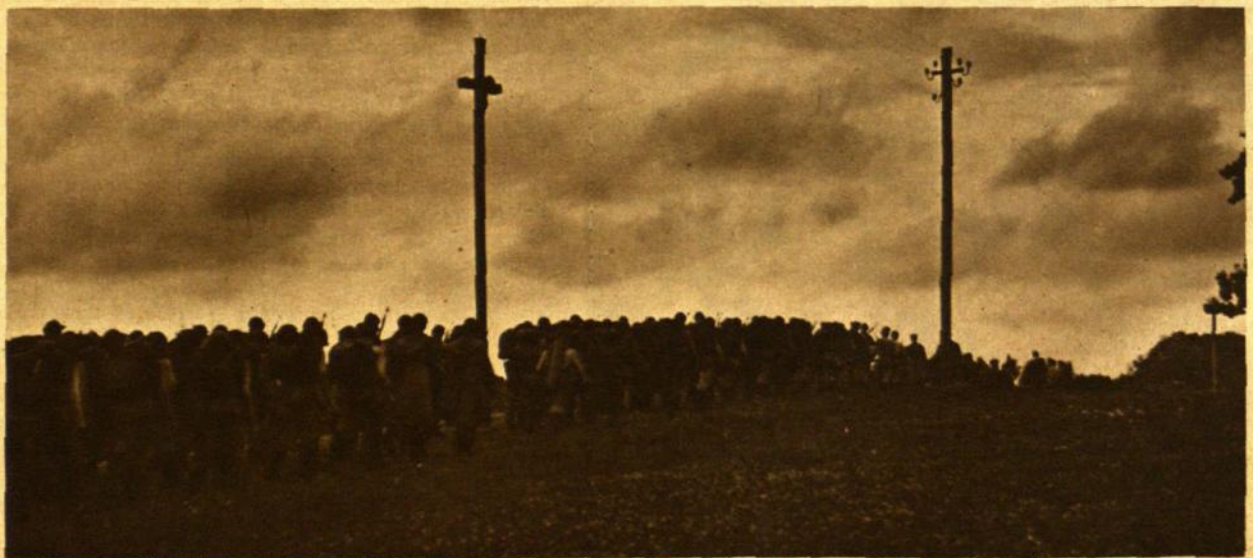
KARIO

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

1000

Prieš maloniųjų skaitytojų akis štai guli tūkstantasis mūsų kariuomenės savaitraščio „Kario“ numeris. Jau dvidešimtuosius savo prasmingo gyvavimo metus varęs, šis didžiausias mūsų karinės spaudos organas tūkstantąjį kartą aplanko tą didžiulę savo skaitytojų armiją, kurią sudaro visi mūsų tikrosios karo tarnybos vyrai, didžioji atsarginių dalis, mūsų mokyklinė jaunuomenė, o taip pat tūkstančiai ir šiaip tautiečių, sąmoningai, jautriai susirūpinusių kariniu mokymusi, auklėjimusi, ir ryžtingos, budrios lietuviškos karinės dvasios kėlimu bei skleidimu.

Nors šiuo metu ir šiuo žygiu mes nesiryžtame kiek plačiau minėti kokią reikšmingą savojo „Kario“ sukaktį (pareiga bus tai padaryti ateinančiais metais, „Kario“ dvidešimtmečio proga), tačiau tik trumpai norima pažymėti, kad tūkstantoji skaitlinė, dargi savaitraščiui, vis dėlto, yra pakankamai imponuojanti, džiuginanti, didinga ir reikšminga. Praeityje neminėdami atitinkamų „Kario“ šimtinių skaičių, šį tūkstantąjį išskiriame ir primename daugiausia tam, kad gyviau susidomėtume ir susirūpintume, kad rimtai įvertintume šio karinio laikraščio laimėjimus, kad taisytumė ir tobulintumė esamus netobulumus, — laukdami jo prasmingo mūsų kariuomenei ir visuomenei gyvavimo dvidešimtmečio, kurį švęsime 1939 metų gegužės mėnesyje. Tariant, visi savojo karinio laikraščio bendradarbiai ir skaitytojai turėtų dar nuoširdžiau pajusti malonią pareigą sutelkti visas savo kilnias pastangas, kad mūsų kariuomenės laikraštis, švęsdamas reikšmingą savo dvidešimties metų jubiliejų, iš tikrųjų, galėtų būti visiškai toks, kokiu jį norėtų matyti mūsų kariuomenė, mūsų visuomenė, ir kokiu jį stengiasi padaryti pati redakcija. Dar ne laikas vien tik džiaugtis pasiektais laimėjimais, dar daug ką tobuliau, pilniau ir turiningiau turime įgyvendinti, išplėsti,

Poligono keliais

Petro Babicko nuotr.

pasiekti. Tačiau kiekvienas supranta, kad laikraščio tobulėjimas, gerinimas ir nesustojimas vietoje nėra vien redaktoriaus, bet ir visų bendradarbių, o taip pat ir skaitytojų bei platintojų galioje.

Anaiptol, nesiskųsdamas specialių karinių rašinių stoka, jau beveik patenkintas savo korespondentų pastangomis ir gan nuoširdžiai džiaugdamsi per pastaruosius dvejus metus pasiektais savųjų bendradarbių karinių foto nuotraukų laimėjimais, — „Karys“ iš savo bendradarbių beletristų laukia dar daugiau stiprios, gyvenimiškos, lietuviškos karinės kūrybos, gilaus, psichologinio mūsų šių dienų kario pažinimo, jo supratimo ir realaus, įtikinančio, prasmingo parodymo savajai visuomenei atitinkama grožinės kūrybos forma. Šių dienų mūsų karių ir tautiečių išgyvenimai, gilūs, nuoširdūs originaliausiomis, didžiai prasmingomis formoms besireiškia kariuomenės ir lietuviškosios visuomenės santykiai — kiek daug įvairių minčių ir siužetų prašyte prašosi šviesiau, stipriau ir originaliau sugaunami, įamžinami puošniose modernaus karinio laikraščio skiltyse.

Artimas mums taip pat ir sklandus, gyvas, uždegantis eiliuotas kariniai ryžtingas žodis, tačiau tai turėtų ir ateityje nepamiršti mūsų jaunesnieji ir senesnieji posmų kūrėjai, nepalikdami šią sritį vien dar bepradedančių jaunuolių bandymams.

Kaip mūsų bendroje, taip ir karinėje spaudoje labai dar trūksta giedriu linksnumu persunkto sąmojaus, savojo, originalaus jumor, šviežio, gyvenimiškai stipraus feljetono. Kur galėtų būti daugiau dėkingos medžiagos, linksmų, tikrai karinių situacijų, jei ne karių gyvenime. Tik tą gyvenimą reikia gerai pažinti, mokamai stebėti ir sugauti tuos nuotaikingus niuansus, tuos tikrai juokingus momentus. Be abejo, tai geriausiai galės padaryti tik bendradarbis karys. Tik negaudykime iš oro nusidėvėjusių, šimtus kartų kartojamų senienų, nelaužykime galvos kažkokiais ieškojimais, o tik nuoširdžiu, giedriu, meniniu kasdieninio gyvenimo stebėjimo žvilgsniu linksmai pamatykime visus jo įvairiaspalvius vingius ir vingelius. Čia jums, mielieji rašytojai ir piešėjai, dėkingiausia ir, deja, dar labai daug pažangaus darbo reikalaujanti dirva.

Paviršutiniškai prisimindami turinio tobulinimo gaires, nepamirškime ir formos bei išviršinės išvaizdos reikalo. Jeigu laikraščio turinį tinkamai kūrėti — visų bendradarbių pareiga ir nuopelnas, tai laikraščio sugebėjimas dailesniu, puošnesniu pasirodyti didžiąja dalimi pareina ir nuo jo skaitytojų gausumo. Jeigu pastaraisiais metais „Karys“ yra vienintėlis savaitraštis, kuris puošiasi moderniausia šių laikų spaudos priemone — gilia spaude, tai tik todėl, kad jo tiražas jau metų pradžioje buvo pasiekęs beveik 20.000. Mažo tiražo laikraščio spausdinimas gilia spaude

Prie lengvojo kulkosvaidžio

Petro Babicko nuotr.

Raitininkai vasaros laukuose

Petro Babicko nuotr.

Prie šulinio

Krn. Maželio nuotr.

Miško keliu

Petro Babicko nuotr.

Kai motoras pavažuoja kojas

Petro Babicko nuotr.

Žvalgai raitininkai skuba

Petro Babicko nuotr.

būtų neįmanomas. Vadinas, ką esame pasiekę laikraščio techniškojo tobulumo atžvilgiu, taip pat yra ne vien redaguojančiųjų, bet ir visų skaitytojų ir platinančiųjų kilnus ir labai reikšmingas nuopelnas.

Taigi, dar kartą vaizdžiai įsitikiname, kad įdomaus, turiningo, techniškai pakankamai tobulo ir puošnaus savojo laikraščio sukūrimas yra, vis dėlto, mūsų visų gražių pastangų, darbo ir sielos vaisius. Audringomis Lietuvos laisvės kovų dienomis gimęs, „Karys“ per devyniolika nepriklausomo gyvenimo metų, reikia pasakyti, davė be galo vertingų, brandžių ir gražių vaisių. Nesiimdami jų čia šiandien plačiau vertinti ir aptarti, tenorime, kad savo dvidešimtmečio proga „Kario“ laimėjimai mus visus jį kuriančius dar daugiau džiugintų ir stiprintų nesibaigiančiam ateities darbui.

Taigi, tūkstantąjį kartą, tūkstantąją savaitę Tave, brangus Lietuvos kary ir tautietį, aplankydamas, „Karys“ laukia, kad juo ne tik pasidžiaugtum ar gal redakcijai šiltesnį žodelį tartum, bet kad ir toliau jo nepamirštum, kad karine dvasia ir mintimi gyventum, kad krašto saugumu dieną naktį rūpintumeis, rengtumeis ir mokintumeis; vadinas, kad su „Kariu“ niekuomet nesiskirtum pats ir dar kitam patartum jį skaityti. Būdamas bendradarbiu, — kad dar didesniu kruopštumu, naujomis mintimis ir tobulesne forma pasireikštum antrojo tūkstantčio „Kario“ skiltyse. Jei gu iki šiol dirbai kilnų savojo laikraščio skleidimo, platinimo darbą, pasitenkindamas vien tik moraliniu „Kario“ laimėjimu ir tau tenkančiu atpildu — ir toliau taip pat darbuokis, kad „Kario“ skaitytojų šeima dvidešimtaisiais laikraščio sukakties metais prašoktų 20.000 skaitlinę.

Taigi, šio tūkstantojo „Kario“ proga mes nesistengiame nagrinėti savo laikraščio istoriją, nuopelnus bei laimėjimus, bet tik pabrėžiame savo ryžtumą tobulėti ir toliau, kad Lietuvos kariuomenės savaitraštis neapleistų tos garbingos eilės, kurią jis dabar užima mūsų bendroje, taip pat tobulėjančioje mūsų spaudoje. Kaip mūsų ginklo pajėga, taip ir jos didis dvasinis veiksnys — spauda turi šviesti skaidriai, gaiviu ir uždegančiu ryžtumu, lietuviškumo ir Tėvynės meilės spinduliu kiekvienam lietuviui.

Apie kariuomenės moralinio ginklavimosi reikalingumą ir apie didžią karinės spaudos reikšmę bei pareigą ne kartą yra giliai prasmingą žodį taręs garbingasis, senas „Kario“ bendradarbis, mūsų kariuomenės vadas, b. gen. Raštikis. Jo pačio neseniausiai ryškiai nužymėtomis gairėmis vadovaudamosi karinė spauda pasiekė žymių laimėjimų gausingesnio karių savo spaudoje bendradarbiavimo, ja domėjimosi ir materialinio rėmimo srityje. Apie tai šių metų pavasarį pats kariuomenės vadas yra viešai pareiškęs ir mūsų spaudos atstovams, pabrėždamas ypač pastaraisiais metais didelį karinės spaudos pasisekimą mūsų kariuomenėje ir visuomenėje. Šis faktas, iš tikrųjų, yra džiugus ir skatinantis ir toliau, ypač mums kariams, dėti reikiamas pastangas, kad mūsų karinė spauda visais atžvilgiais ir visuomet būtų garbingoje lietuviškosios spaudos viršūnėje.

Tai pasiekti yra mūsų visų šventa pareiga.

Kpt. Urbanavičius

Aviacijos bendradarbiavimas su pėstininkais

Juo toliau, juo daugiau atsiranda kariavimo priemonių, vis daugiau tenka rengti kovotojus, kad šias visas priemones reikiama vietoj pritaikintų. Laimėjimas bus pasiektas tik tada, kai visos ginklų rūšys tinkamai bendradarbiaus ir viena kitą rems. Šiam tikslui pasiekti, reikia, kad visų ginklų rūšių vadai ir eiliniai kovotojai gerai vieni kitus suprastų.

Paskutiniu laiku apsiginklavime vis daugiau ima reikštis aviacija. Ji jau naudojama ne tik kaip pagelbinė karo priemonė, bet ir kaip jėga, galinti savarankiškai atlikti svarbius kautynių uždavinius. Tai gana vaizdžiai parodo italų — etijopų, ispanų pilietinio ir kinų — japonų karų patyrimai. Mūsų valstybėje į aviaciją taipogi kreipiama labai daug dėmesio, ir ji jau išaugo į gana galingą ginklą.

Aviacija gali veikti arba savarankiškai puldama fronte ir prieš užnugaryje svarbius pastatus, kaudamosi su priešų lėktuvais, arba tiesioginiai padėdama kitoms ginklų rūšims vykdyti jų uždavinius. Lėktuvai, padedantieji kitoms ginklų rūšims vykdyti jų uždavinius, vadinami pėstininkų, artilerijos, kavalerijos ir kt. lėktuvais, žiūrint su kuria ginklo rūšimi jie bendradarbiauja.

Savo straipsnyje aš noriu parodyti, kaip aviacija bendradarbiauja su pėstininkais. Kadangi lėktuvai, skirti bendradarbiauti su pėstininkais, vadinami „Pėstininkų lėktuvais“ (P-51, § 139), todėl aš čia juos tuo vardu ir vadinsiu.

Pėstininkų lėktuvai atsirado gana seniai. Jau Didžiojo karo metu vokiečiai vartojo šarvuotus pėstininkų lėktuvus (Albatrosai J), kurie buvo skiriami palaikyti ryšį ir pulti priešą apkasuose. Dabartiniu metu nuo lėktuvų šarvavimo atsakyta, nes šarvai labai apsunkina lėktuvą, sumažina jo judrumą ir, vis dėlto, negali apsaugoti nuo priešlėktuvinių pabūklų sviedinių. Šiuo metu pėstininkams priskiriami gana vikrūs dviviečiai lėktuvai, kurių uždavinys yra palaikyti ryšį, žvalgyti, o reikiant ir pulti gyvus taikinius. Šiam tikslui visai tinka mūsų „Anbo IV“.

Pėstininkų lėktuvai daugiausia atlikinėja savo uždavinius pavieniui, o kai kada naikintuvų priedangoje. Veikimo aukštis apie 800 metrų. Pėstininkų Statutas pėstininkų lėktuvui stato šiuos uždavinius: a) kautynių lauko sekimas (savų ir priešų pėstininkų bei šarvuotųjų judesių); b) pėstininkų vadų pranešimų bei pageidavimų persiuntimas aukštesniems vadams ir tiesioginės paramos artilerijai; bei aukštesniųjų vadų įsakymų perdavimas priekiniams daliniams; c) tiesioginės paramos artilerijos ugnies išdavų patikrinimas (P-51, § 144). Aptarsiu šiuos tris punktus kiek plačiau.

A. Aviacija prieš kitas sekimo priemones turi tą pirmenybę, kad gali pažvelgti, kas dedasi prieš užnugaryje, gali greitai didelius plotus išžvalgyti ir greitai pranešti. Jei mūsų pėstininkai rengsis pulti, tai jiems bus svarbu žinoti, kur priešų silpnesnės vietos, kur geresnės prieigos, kur priešų rezervai, kur kliūtys ir pan. Jei priešas rengiasi puolimui, tai svarbu žinoti, kur jis telkia savo jėgas smūgiui, kur stato savo ugnies priemones, kad jį būtų galima tinkamai sutikti. Šias žinias kaip tik galės suteikti pėstininkų lėktuvai. Priešą persekiojant, jis nurodys jo traukimosi kryptis ir paruoštus spąstus; mums traukiantis, jis nurodys priešų smūgio kryptis, laisvus atsitraukimo kelius ir palaikys ryšį tarp išblaškytų dalių. Svarbu yra sekti ne tik priešą, bet ir savo kariuomenės judesius. Kautynių metu besikaunančių dalių padėtis taip greit keičiasi, kad viršininkams ne visuomet bus galima žinoti, kokią ribą pėstininkai yra pasiekę. Čia kaip tik ateina į pagelbą lėktuvai. Iššaudamas raketą „kur esate“, jis prašo pėstininkų priekinių dalių pasiženklinti. Pėstininkai tiesia ženklines marškas, iš kurių lakūnai nustato pėstininkų pasiektą ribą. Be to, kautynėse, ypač persekiojimo ir atsitraukimo metu, yra labai sunku tarp atskirų dalių palaikyti ryšį, kas tenka atlikti taip pat pėstininkų lėktuvui.

B. Jau minėta, kad lėktuvai yra labai greitai susisiekti priemonė. Telefono ryšis labai dažnai gali nutrūkti ir juo negalima perduoti pilnus pranešimus iš priekinių dalių aukštesniems vadams, arba įsakymus iš aukštesniųjų vadų priekinių dalių vadams. Tai atlieka pėstininkų

Mūsų eskadrilės

Vrš. Bunikio nuotr.

kų lėktuvus, tuos pranešimus tam tikrų priemonių pagalba paįmdamas ir nunešdamas kur reikia. Taip pat šie lėktuvai gali greit iššaukti reikiamoj vietoj ir reikiamu laiku tiesioginės paramos artilerijos ugnį.

C. Lėktuvui yra labai patogu sekti artilerijos šaudymą, todėl jis stengiasi pranešti artilerijai, jei jos ugnis nėra tiksli, ir nurodo reikalingas pataisas. Taip pat praneša artilerijai, jei staiga pasirodo svarbūs taikiniai, kurie galėtų būti pavojingi. Artilerijos uždavinių pėstininkų lėktuvus nepildo, nes tam tikslui yra „Artilerijos lėktuvus“.

Be šių uždavinių, pėstininkų lėktuvus turi sugebėti ir ginklu padėti savo pėstininkams. Šiam tikslui jis turi du priekinius (piloto) kulkosvaidžius ir du žvalgo kulkosvaidžius, kurie kiekvienas gali išleisti ligi 1200 šūvių per minutę. Taip pat lėktuvus ima su savim tam tikrą kiekį bombų (apie 200 kg). Puolami tik nedengti ir svarbūs taikiniai. Puolama žemu skridimu (ligi 30 metrų), veikiant bombomis ir kulkosvaidžiais kartu. Tačiau pirmoje eilėje pėstininkų lėktuvo paskirtis yra žvalgyba ir ryšis. Kautis jis gali tik tada, jei tai nekenkia jo pirmajai paskirčiai.

Kautynių metu gali atsitikti, kad kuri nors dalis gali būti priešo atkiršta nuo savo dalių ir apsupta. Tokiai atkirštai daliai gali pritrūkti maisto ir šaudmenų. Čia vėl kaip tik galės ateiti į pagalbą lėktuvus, numesdamas parašiotų pagelba maistą ir šaudmenis ir palaikydamas ryšį su savo kariuomene.

Lėktuvui susižinoti su pėstininkais yra šios priemonės: 1) Radiotelegrafas ir radiotelefonas, 2) šviesos signalai (Raketos, dūmai, lempos), 3) mėtomieji pranešimai, 4) įvairūs ženklai, duodami pačiu lėktuvu ar šaudant iš jo kulkosvaidžių, 5) pranešant žodžiu, pačiam lėktuvui nutūpus.

Radijo telegrafas ir radijo telefonas yra labai greitai transmisijos priemonė, nes pranešimą gali priimti iš karto keletas stočių. Blogoji pusė yra ta, kad smulkesni daliniai neturi radijo stočių, kliudo darbą kitos stotys ir pranešimą gali nugirsti priešas, nes lėktuve nėra laiko jį užšifruoti.

Raketos daugiausia naudojamos trijų spalvų, kurių reikšmės yra šios: „Kur esate?“, „Supratau“ ir „Pavojus šia kryptimi“. Duodamas ženklą „Pavojus šia kryptimi“, lėktuvus skrenda ta kryptimi, šaudydamas iš savo kulkosvaidžių trumpomis serijomis. Kuri spalva atitinka kurią reikšmę — nustato „Įsaky-

mas ryšiams“. Geros raketų ypatybės yra tos, kad nereikia bijoti pašalinio trukdymo, nereikia specialių įrengimų, nereikia specialaus personalo (radistų), tinka įvairiose oro sąlygose. Neigiamos raketų ryšio ypatybės: galima perduoti tik labai mažas ženklų skaičius. Norint išlaikyti slaptumą, tie ženklai reikia nuolat kaitalioti. Negalima kalbėtis tarpusavy. Raketa sunkiai matoma, jei paleidžiama prieš saulę. Signalinės lempos daugiausia naudojamas nak-

ties metu. Signalizuojama „Morzės“ ženklais, pagal iš anksto nustatytą kodą. Vartojant signalizacijai dūmus, lėktuvus iš anksto susitaria su pėstininkais apie duodamų ženklų reikšmę.

Kai tik sąlygos leidžia, pėstininkų lėktuvus stengiasi išmesti pranešimą. Pranešimai rašomi tam tikruose aviacijos pranešimų blankuose, įdedami į specialius maišelius ar tuteles ir metami ten, kur yra patieta kilminė marška. Pranešimai mėtomai iš gali-mai mažesnio aukščio. Žemėje esantieji turi žiūrėti, kur kris pranešimas. Pranešimą paėmęs turi juo pamatuoti, kad jį išmetęs žvalgas matytų, jog jo pranešimas jau rastas. Jei pranešimas surastas, tai iš žemės rodomas ženklas „supratau“, jei nesurastas, tai „Pakartokite“. Tada žvalgas meta antrą pranešimą. Gerosios metamų pranešimų ypatybės: galima išlaikyti paslaptis ir duoti pilną pranešimą (su schemomis); blogosios: pranešimą išmesdamas, lėktuvus gali išduoti vadovietę, pranešimas gali pakliūti į mišką, balą ar javus ir būti nesurastas.

Geriausiai yra, jei pats lėktuvus gali nutūpti ir patys lakūnai gali betarpiai pranešti suinteresuotam viršininkui apie savo uždavinio atlikimą. Bet ne visur pasitaikys vietos, tinkamos lėktuvui nutūpti, o be to, šis būdas atima daug laiko ir greit gali išduoti savo dalių vadovietes.

Pėstininkams susižinoti su lėktuvu yra šios priemonės: 1) radiotelegrafas ir radiotelefonas, 2) šviesos signalai (raketos, dūmai, ugnis, lempos), 3) marškos (kilminės, signalinės, ženklinės), 4) pranešimai ant kartelių.

Apie radiotelegrafo ir radiotelefono ryšį galima pasakyti tą patį, kas jau kalbėta apie lėktuvo ryšį su žeme. Įvairūs šviesos signalai daugiau vartojami rišantis lėktuvui su žeme, negu žemei su lėktuvu, nes iš žemės daug lengviau pastebėti lėktuvų duodamus ženklus. Lėktuvui skrendant, paprastai, į jį būna atkreiptos visų akys, todėl greit galima pastebėti ir jo ženklus, o tuo tarpu įgulai reikia sekti didelį plotą. Gana greitai lakūnų dėmesį atkreipia dūmai. Jie daugiausia ir vartojami atkreipti lėktuvo dėmesį. Iš anksto susitarus su lėktuvu įgula, dūmais galima ir signalizuoti. Ugnis, raketos ir lempos daugiau vartojamos susirišti su lėktuvu nakties metu.

Marškos yra dažniausiai vartojama ryšio priemonė su lėktuvu iš žemės. Ženklines marškas turi tik

priekiniai pėstininkų daliniai ir jas tiesia: 1) lėktu-⁸vui paklausius „Kur esate“ 2) Įsakyme numatyta tvarka (jei pasiekė tam tikrą ribą), 3) Pačių pėstininkų iniciatyva, jei jie nelaukta pasistūmėjo priekin ar pasitraukė. Ženklinės marškos vasarą būna baltos, žiemą, esant sniegui, raudonos. Paprastai jų viena pusė būna balta, antra raudona. Marškas tiesia priekiniai skyriai ir jas judindami stengiasi atkreipti lakūnų dėmesį. Jei marškų neturi, tai tiesia nosines, ausius, popierį, baltinius ir kt. Marškos nuimamos, kai lėktuvas duoda ženklą „Supratau“. Jei tokio ženklo iš lėktuvo neduodama, tai reikia ženklintis dešimt minučių.

Vadovietės, pradedant batalionu, ženklinašis kilminėmis marškomis. Jos tiesiamos ir nuimamos tomis pačiomis taisyklėmis, kaip ir ženklinės marškos. Kiekviena dalis, pradedant batalionu, turi savo skirtingą kilminę maršką. Dengtoje vietoje kilminės marškos pažymimos dūmais, nes kitaip jų lakūnai gali nepastebėti.

Pranešti žvalgui ką nors iš žemės, vartojamos signalinės marškos, kurios tiesiamos prie kilminių. Signalinėmis marškomis galima susirišti su lėktuvu iš anksto nustatytais ženklais. Prie kiekvienos kilminės marškos būna keturios signalinės (viena marškos pusė balta, antra raudona) 4×1 m dydžio kiekviena. Signalinėmis marškomis sudaromi tam tikri skaitmenys, kurių reikšmė yra nustatyta Ryšių Statute.

Svarbesnius taktinius pranešimus lėktuvas gali paimti tam tikru kabliu nenutūpdamas. Tam tikslui 20 m viena nuo kitos įkalamos dvi kartelės. Jų aukštis 5 m. Pačioje viršūnėje kartelės yra dvišakos, kad būtų galima užkabinti virvelę, prie kurios pritvirtintas pranešimas. Ryškumo dėliai, prie virvelės pririšamos vėliavėlės. Kartelės statomos tokioje vietoje, kad lėktuvui būtų gera prieiga — nedengtų aukšti medžiai ar pastatai, ir kad pranešimą būtų galima paimti prieš vėją. 4 m atstume už kartelių tiesiamas kryžius iš dviejų signalinių marškų, kurio kryžiškas

galas rodo lėktuvui skridimo kryptį. Lėktuvas tam tikru kabliu užkabina virvelę, ir žvalgas ją ištraukia į lėktuvą. Norint duoti lėktuvui paimti pranešimą, rodomas ženklas „Paimkite pranešimą“. Šis susirišimo būdas yra tuo geras, kad galima duoti pilną įsakymą ar pranešimą lėktuvui ir išlaikyti slaptumą. Trūkumas yra tas, kad pranešimo paėmimas užtrunka tam tikrą laiką ir surištas su kai kuriuo pavojumi.

Kad pėstininkų lėktuvo darbas būtų pilnai išnaudotas, reikalinga, kad pėstininkai nuolat sektų savo lėktuvą, gerai suprastų jo duodamus ženklus ir patys greitai ir tinkamai ženklintųsi. Pėstininkai taip pat rūpinasi, kiek leidžia sąlygos, savo lėktuvo apsauga nuo priešų lėktuvų ir priešlėktuvinių ginklų. Tik esant geram tarpusaviam susipratimui, pėstininkai galės sėkmingai siekti savo galutinio tikslo — laimėjimo.

Gali pasitaikyti atsitikimų, kad lėktuvas, nors ir ne pėstininkams skirtas, praneš jiems naudingų žinių. Todėl pėstininkai turi atidžiai sekti kiekvieną pasirodžiusį lėktuvą. Taip pat turi gerai žinoti mūsų ir kaimyninių valstybių lėktuvų tipus ir ženklus, kad bereikalingai neišsидуotų priešų lėktuvui.

Vykdamas platesnio masto kautynes, jose dalyvauja visų paskirčių aviacija. Naikintuvai tąsyk padės pėstininkams, puoldami priešą kulkosvaidžiais, bombonešiai — bombarduodami priešą bombomis, žvalgybiniai lėktuvai pranešinė apie priešų stambiųjų junginių judesius. Kad aviacija gali atlikti net ir didelius kautynių uždavinius — ryškiai parodo kautynės ties Gvadalachara, kur apie 80 ispanų vyriausybinių bombonešių, žvalgybinių lėktuvų ir naikintuvų beveik visiškai sunaikino ispanų nacionalistų sąjungininkų italų motorizuotą vorą iš per 1000 sunkvežimių su pėstininkais, skirtais Madrido puolimui. Italų — abisinų kare italų lėktuvai, puoldami bombomis ir kulkosvaidžiais abisinų dalis, paruošdavo kelią italų pėstininkų atakai. Tame pat kare buvo sėkmingai panaudoti lėktuvai sužeistiems kariams į užnugarį pervežti ir priekinėms dalims šaudmenims

Priešlėktuvinės vyrai su savo pabūklų

Naikintuvai olimpinėje aviacijos šventėje

Vrš. Bunikio nuotr.

Antrąjį dešimtmetį baigiant

3 artilerijos pulko šventės proga

Rugpjūčio 15 d. 3 artilerijos pulkas švenčia savo 19 metų gyvavimo šventę. Ta proga trumpai tenka paminėti svarbiausius pulko 3 (dabar 4) baterijos (kurios įsisteigimo pradžia yra laikoma ir pulko įsikūrimo pradžia) ir 6 baterijos žygius.

3-ji baterija pradėta formuoti 1919 m. kovo 28 d., o birželio 22 d. 22 val. tos baterijos I būrys, karininko *Dočkaus* (dabar plk. — pulko vadas) vadovaujamas, išvyko į frontą. Baterijai teko kovoti su visais Lietuvos priešais: nuo 1919 m. birželio 23 d. iki spalio 18 d. su bolševikais ir nuo 1919 m. spalio 19 d. su bermontininkais. Čia tenka paminėti, kad 1919 m. spalio 21 d. 11 val. 30 min. baterijos I būrys paleido pirmą artilerijos sviedinį — granatą į antrąjį Lietuvos priešą — bermontininkus. Šis sviedinys rekošetavo ir sprogdamas nukovė vieną bermontininkų karininką ir kelis jų kareivius sužeidė. Šio artilerijos šūvio reikšmė buvo didelė — pakėlė mūsų jaunų artileristų dvasią. Reikia pasakyti, kad 3-ji baterija, vežant bermontininkus iš Lietuvos, daug prisidėjo savo galinga ir taiklia ugnimi. Ji bermontininkus palydėjo iki pat Mažosios Lietuvos ribų.

Lenkų fronte baterija dalyvavo nuo 1920 m. kovo 16 d. iki gruodžio 16 d. Taigi, baterija beveik nuo savo susiformavimo dalyvavo kovose iki tol, kol jos tęsėsi.

Nemažiau teko kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės ir kitoms pulko baterijoms, kurios daugelį kar-

tų savo galinga ugnimi padėjo pėstininkams nugalėti priešą. Būdavo atsitikimų, kad kautynėse vienas būrys per dieną paleisdavo į priešą po 500 ir daugiau sviedinių. Kartais nuo perdidelio šaudymo išsispūsdavo pabūklų liemenys. Baterijos dažnai šaudydavo iš atvirų ugniaviečių, tiesioginiu taikymu. Tų kovų dalyviai pasakoja, kad tekdavę kovoti su pėstininkais vienuose apkasuose — petyš į petį. Kad pulko kariai narsiai kovojo, tai liudija nemažas skaičius apdovanojimų Vyčio kryžiais, būtent: 12 karininkų ir 25 kareiviai. Pulkas taip pat turėjo ir aukų. Tada dar negausingo pulko dalinių trys kariai žuvo dėl Lietuvos laisvės, būtent: *Pijus Virbickas*, eil. *Vincas Stuknys* ir *Antanas Kriščiūnas*. Kovų metu be žinios dingo eiliniai *Mykolas Mizgirdas* ir *Ignas Puškorius*.

Pulko 3 ir 6 baterijos yra stovėjusios sostinėje Vilniuje. 6-ji baterija, pirmoji iš artilerijos dalinių, 1920 m. liepos 16 d. su 8 pėst. pulku įžengė į Vilnių. Lenkams sulaužius Suvalkų sutartį ir puolant Lietuvą, ji anapus Vilniaus lenkus pasitiko karšta ugnimi ir tą dieną į juos paleido 550 sviedinių, bet prieš žymiai gausingesnį priešą mūsų kariuomenė negalėjo atsispirti ir turėjo pasitraukti. Taip 1920 m. spalio 9 d. 14 val. kartu su 9 pėst. pulku, lenkų spaudžiama, turėjo palikti savo sostinę.

Pulko baterijos, bėkvodamos dėl Nepriklausomybės, Lietuvos teritoriją yra peržygiavusios skersai ir išilgai: nuo *Seinų* iki *Dauguvos krantų* ir nuo *Vilniaus* — *Švenčionių* iki *Vėžaičių*.

Dabar pulkas toli yra pažengęs karinio tobulinimosi srityje ir kas metai tobulinasi ir žengia pirmyn, ruošdamasis galimiems žygiams. Be tiesioginio darbo, pulkas dirba ir didelį kultūrinį darbą. Per paskutinius metus yra daug nuveikęs švietimo ir auklėjimo srityje. Kartas nuo karto pulko kariai pasirodo ir radiofone su savo programa. Pulkas turi dvi ramoves (karininkų ir puskarininkų), kareivių klubą, keturias bibliotekas (vieną karininkų ir tris kareivių). Pulko kariai mielai remia Ginklų Fondą. Iki šiol jau yra suaukoję per Lt 2962, — grynais pinigais ir paskolos lakštais. Pulkas taip pat iš visuomenės yra gavęs dovanų — šautuvais.

Pulkui nuo 1927 m. sausio 2 d. su vienu metų pertrauka vadovauja plk. *Dočkus*. Psk. Pr. *Sitavičius*

ir maistui pristatinėti. Šiam tikslui lėktuvus jau naudojo prancūzai Maroke, rifų sukilimo metu.

Paskutiniuoju laiku visose didesnėse valstybėse, ypač Sovietuose, labai sparčiai pradėta rengti vadina mi oro pėstininkai — parašiutininkai. Manoma prieš užpakalyje parašiotų pagelba nuleisti savo ginkluotus karius, kurie pultų jo kariuomenę iš užpakalio, naikintų arba užimtų svarbius pastatus. Šie pėstininkai galėtų užimti tam tikrą plotą, kur nusileistų lėktuvai ir privežtų dar daugiau kovotojų. Sovietai savo manevrų metu yra metę į „priešo“ užnugarį net iki trijų tūkstančių kovotojų. Ši kovos priemonė kautynėse dar nėra išmėginta ir dėl jos yra dar daug įvairių nuomonių ir ginčų.

A. Švarplaitis

Veislinių žirgų parinkimas

Gerinant žirgų rasę, reikalinga kruopščiai parinkti abiejų lyčių individus, kurie atstovautų ypatumus, kokybę ir palinkimus aukščiausiam laipsny, geriausiai pritaikintus ir arčiausiai tų, kurių mes ieškome arba norime turėti mūsų rasėje. Parenkant veislinę medžiagą, daugiausia dėmesio kreipiama į eržilus. Kumelių nepakankamai geras ypatybes papildo eržilo gerosios savybės.

Kasmet eržilas padengia nemažą skaičių kumelių. Taigi, eržilų reikalinga daug mažiau negu kumelių, todėl ir pasirinkimas jų yra didesnis. Dėl to eržilus parenkant, jiems statomi didesni reikalavimai, o kumelės laikomos mažai įtakingos rasės pažangoje.

Žirgininkystės mokytojai arabai elgiasi atvirkščiai. Jų žirgininkystė pagrįsta kumelių atranka. Eržilams leidžiama patiems save pasirinkti, rungiantis dėl kumelių. Tas, gal būt, gerai šalyse, labai turtin-gose žirgais. Mums toks veisimo būdas neįmanomas dėl to, kad jis labai brangus. Mes privalome stengtis pagaminti žirgą gerą ir tuo pačiu pigų.

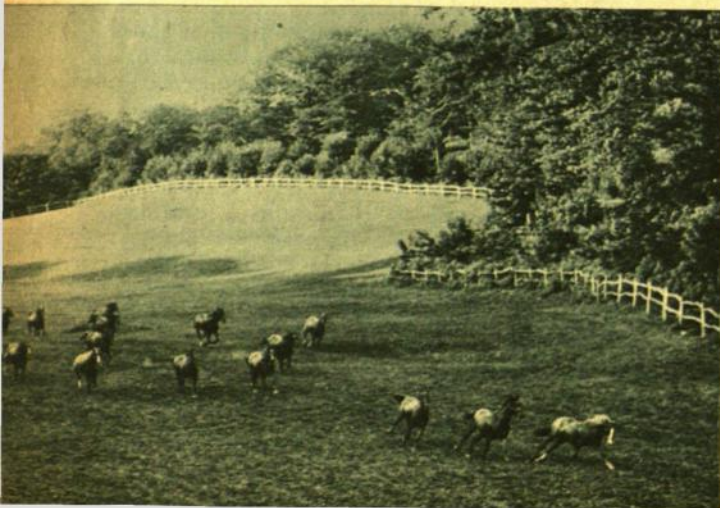
Veislinių žirgų ypatumai. Kai kurie ypatumai, reikalaujami iš veislinių žirgų, yra bendri eržilams ir kumelėms. Kiti yra asmeniškai vienai arba kitai lyčiai. Pirmiausia apie bendrus ypatumus.

Kilmė. Gera kilmė yra aukščiausia kokybė veisliniams. Iš geros ir žinomos kilmės tėvų galime tikėtis gerų vaikų, ir būsimieji tikri, kad „grįžimo atgal“ nebus. Kilmingumas mums užtikrina gerą produkciją. Tėvai privalo įrodyti savo senolių kilmę. Reikalinga saugotis nepilnumų, tai yra trūkumų kilmės dokumente, nes tas kartais duoda netikėtumų, kaip kad rasės „grįžimas atgal“.

Kokybė. Žirgo kokybę įrodo apdovanojimai per įvairius bandymus, lenktynes, rungtynes, už šokimus per kliūtis, už apmokymo rungtynes, už medžioklinių perbėgimų ir kt. Šie visi bandymai parodo žirgo kokybę, galingumą, ištvermę, greitį, kūno sudėjimą, būdą, palinkimus ir t. t., kas kaip tik yra brangintina.

Jau anksčiau minėjau, kad eržilai turi galią perduoti savo asmeniškumus ypatumus, o kumelės savo rasės ypatumus tik palaiko. Dėl to, parenkant eržilus, reikalinga ypatingai ieškoti žirgų, turtingų apdovanojimais. Parenkant kumeles, daugiau dėmesio kreipkite į jų kilmę ir ypatingai vyriškoj linijoj.

Grynakraujai anglių-arabų rasės žirgai

Tipas. Atsižvelgiant į žirgų panaudojimą, išskir-sime jėgos ir greičio tipus. Parenkant veislinius, pirmiausia reikalinga gerai įsigilinti į rasę, jos paskirtį ir palinkimus. Reikia parinkti tipingus rasei individus, tik jokiū būdu ne išsigimėlius, nenormalumus, nors jie iš pirmo žvilgsnio ir atrodytų labai puikūs, net kartais galime per apsirikimą paskaityti kaipo rasės pažangą.

Reikalinga žiūrėti, kad veisliniai visiškai atitiktų savo lytį. Eržilas iš pirmo žvilgsnio turi padaryti eržilo, o ne arklio arba kumelės įspūdį. Taip pat ir kumelė neturi būti panaši į eržilą. Kūno linijos ir formos turi atitikti savo lytį. Kaip turi atrodyti eržilas arba kumelė, vaizdžiai aprašyti sunku. Tas išmokstama pastebėti per ilgametę praktiką, nuolat matant daug ir įvairių žirgų, juos paruošiant įvairiems bandymams ir darbams, juos bandant ir panaudojant.

Veisliniam eržilui privalomi ypatumai. Taurumas. Taurų žirgą pažįstame iš jo švelnių plaukų, energingo žvilgsnio, sprando ilgumo ir jo laikymo būdo. Sprandas turi būti raumeningas ir lengvai iškeltas. Uodega turi būti išaugus aukštai, lengvai išlenkta į viršų ir gražiai per vidurį turi kristi žemyn, o taip pat iš lengvos ir plačios eisenos.

Ilgumas. Eržilas turi būti ilgas. Kūno trumpumas laikomas dideliu trūkumu. Reikalinga atsiminti, kad ilgumas turi būti išreikštas ne stuburkaulio ilgumu, bet mentės ir strėnų ilgumu ir gulstumu. Ilgi ir gulstūs mentės ir strėnos — didžiausi ir geriausi kiekvieno žirgo ypatumai, nes tai leidžia žirgui laisvai ir energingai judėti. Reikalavimai traukos žirgams stačios mentės — visai nepateisinami, nes be prisitaikymo traukti, jie svarbiausia turi laisvai ir greitai judėti.

Gilumas. Gilumas išreiškiamas krūtinės nusileidimu žemai prie žemės ir aukštu gogu. Gilumas išreiškiamas taip pat ir paskutinio šonkaulio ilgumu ir gerai išvystytu pilvu. Šonkaulio ilgumas daro įspūdį žirgo, gerai surišto per pusiauji.

Raumeningumas. Eržilas turi būti stiprus, bet nepaliegėlis. Raumenys turi būti išvystyti į plotį ir ilgį ir tvirtai tarp savęs surišti. Reikalinga vengti minkštakūnių žirgų, tai yra aptukusių riebalais. Tas gal tinka gyvuliams kito panaudojimo, mėsiniams, bet ne žirgams. Mentės, peties ir šlaunies raumenys turi kristi į akį savo ryškumu. Raumenys turi nusileisti žemai prie šnarių.

Kūno dalys. Visos kūno dalys turi būti tvirtos ir proporcingos žirgo masei. Šnariai turi būti platūs ir žemi, tankių audinių ir sausi, turi baigtis normaliomis kūno galūnėmis.

Veislinei kumelei privalomi ypatumai. Dalis ypatumų, reikalaujamų iš eržilų, yra bendri ir kumelėms. Pavyzdžiui: ilgumas, gilumas, tvirti kaulai, tvirtos kūno dalys ir taisyklingos kūno galūnės. Pas kumelę gali būti mažiau išvystyti raumenys. Svarbiausis privalumas tai ilgumas ir gilumas, kurie užtikrina vietą kumeliuko vystymuisi. Taip pat labai svarbus kumelės pieningumas, kuris užtikrina tikslų kumeliuko auginimą pirmųjų mėnesių metu.

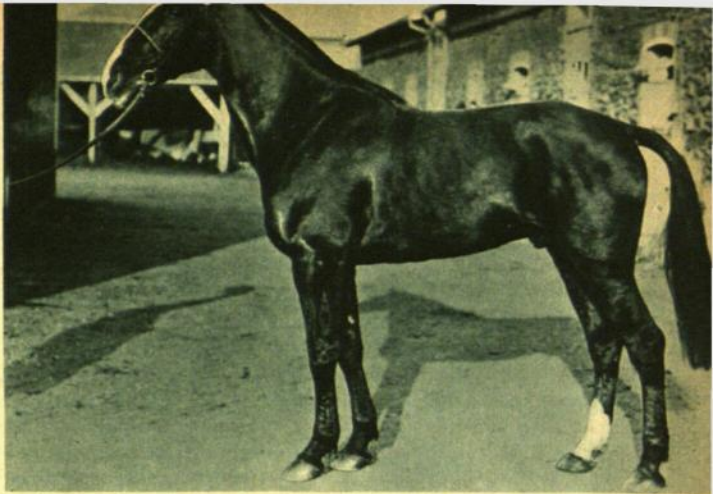
Bendros pastabos. Renkant svetimą rasę vietinei rasei pagerinti, reikia gerai įsigilinti į gerinamąją rasę, kad neapsiriktume parenkant rasę gerintoją, o vėliau iš tos rasės abiejų lyčių individus gerintojus.

Gera pažinusi mūsų vietinę rasę, nusistatykite, kokia kryptimi mes ją privalome gerinti. Atsižvelkime į valstybės reikalaujamus panaudojimus. Vėliau iš vietinės rasės parinkime abiejų lyčių veislinę medžiagą, artimiausią prie užsibrėžto tikslo, ir tik vėliau ieškokime rasės, kurią panaudojusi kaip gerintoją galėtume tikėtis norimų pasekmių.

Gerindami vietinę rasę, stenkimės sukurti eilę naujų rasių, kurios pilnai patenkintų krašto vidurinius reikalavimus. Gerų žirgų likučiams, be abejo, turėsime gerą rinką užsienyje. Taip elgdami turėsime pasisėkimą ir jau jokiū būdu nebegadinsime, o tik taisysime — gerinsime vietinę rasę.

Kurdami naujas rases, padarysime didelę ekonomiją savo kraštui. Jau pirmos kartos abiejų lyčių metisais naudosimės kaip veisline medžiaga ir sumažės įvežimas iš svetur. Po kai kurio laiko, kada rasė susiformuos — užsitvirtins ir veisis pati per save. Įvežimas svetimos rasės visai atpuls. Tuo tarpu veiksime be jokio iš anksto užsibrėžto tikslo ir be plano — nuolat turėsime įvežti iš svetur rasę gerintoją, kad pagamintų žirgų laikinam panaudojimui. Taip nesukursime savo rasės, o tik per didelį svetimos rasės panaudojimą nustelbsime vietinę rasę svetimąja arba net visai pakeisime.

Parinkdami veislinę medžiagą kryžiaivimui, prisiminkime paveldėjimo dėsnius ir gerai į juos įsigilinkime, kad nepadarytume klaidų, kurios kitų valstybių jau per keletą šimtmečių iširtos ir žirgininkystės

Prancūzų ristasai „Jefferson“

moksle įrašytos. Nebandykite to, kas seniai išbandyta. Ypač venkime smarkiai pakelti ūgį arba smarkiai sustambinti vietinę rasę svetimis ir priešingos, skirtingos rasės eržilais. Tokių bandymų pasekmės aiškios: metisai išdaryto kūno sudėjimo. Dalis kūno vietinio žirgo, gi kita dalis žirgo gerintojo. Šis dalykas kitur jau seniai išbandytas, be to, ir mes patys jau labai gerai įsitikinome, kergdami savo lengvas ir mažas kumelaites su ardenų rasės eržilais.

Kpt. Andriūnas

DAINA PER AUDRĄ

Vėjas sulingavo smilgą šalia kelio,
Vėjas tamsioj girioj ėmė ūžt ir gaust.
Lankstėsi susvilpę šakos beržo žalio,
Debesys pajuođę lipo ant dangaus.
Mūsų kuopa žengė iš karštų pratimų,
Iš plačių dirvonų tėviškės laukų.
Debesys artėjo, viesulas nerimo,
Beržui šalia kelio buvo neįjauku.
Gūdžią vėjo raudą perplėšė mūs dainos.
Jų sklandžiujų posmų vėjui neišskirt!
Nuskambėjo girios, pievos ir šilainės,
Ir širdis krūtinėj džiaugsmu ėmė virt.
Nes daina — ramumas, nes daina — paguoda.
Nes daina Tėvynei — lyg pati širdis.
Nuo dainos suplyšta baimės šydas juodas,
Rytmečiu nušvinta rūškana naktis.
Tamprios lietaus srovės čaižė mūsų veidus.
Mes nejutom vėjo, kuris puolė mus.
Nes krūtinėj buvo džiaugsmas nusileidęs,
Džiaugsmas tvirtos valios, mielas ir ramus.
Ir vaizduotėj kilo drąsūs savanoriai,
Kai žygiavo frontan ginti mūs šalies.
Juos juk plakė lietus, darganotas oras,
Tačiau neišplovė meilės iš širdies.
Neišplovė meilės mylimai Tėvynei
Ir drąsaus ryžtumo nestengė išpūst.
Juk ta pačia meile plaka mūs krūtinės,
Juk tas pats ryžtumas supa jaunus mus!
Ir jei mes išėisim, kaip didvyriai ėjo,
Ginti savo žemės pėdos kiekvienos,
Nusilenks mums girios, nusilenks mums vėjas,
Įsiklausę mūsų plieninės dainos.

J. PALIONIS

Lietuva 1918—1938

Visai neseniai šiuo vardu išėjo iš spaudos gražus imponuojantis vertingas „Spaudos Fondo“ leidinys dvidešimties metų Lietuvos nepriklausomybės sukakčiai paminėti. Redavo Vincas Kemežys. Meniška, rūpestingai atspaudė „Vilties“ spaustuė. 370 didelio formato psl. Kaina 10 lt.

Įvado žodyje pažymėta, kad šis leidinys, tai tik kukli Nepriklausomos Lietuvos per dvidešimt metų atliktų darbų apžvalga. Tačiau reikia pasakyti, kad jame gan pilnai ir išsamiai apžvelgtos ir ryškiai pavaizduotos visos svarbiausios mūsų laisvo, nepriklausomo valstybinio ir tautinio gyvenimo sritys. Vertingas žymiųjų įvairių sričių autorių rašinius gausiai iliustruoja tikrai gražūs, rinktiniai paveiksai, slapvotos mūsų dailininkų reprodukcijos, kurių priešakyje — Respublikos Prezidento Antano Smetonos, Ministro Pirmininko Vlado Mirono ir buvusio Ministro Pirmininko Juozo Tūbelio atvaizdai.

Knygos pradžioje eina platus esminis Izidoriaus Tamošaičio rašinys „Tautos vienybės keliais“, o toliau šiame leidinyje vaizdžiai kondensuotai apžvelgtos šios mūsų gyvenimo ir darbo sritys: Užsienio politika, Kariuomenė, Administracija, Ūkis ir finansai, Menas, Švietimas, Spauda, Įstatymdavystė ir teisdarystė, Socialinė apsauga.

Kariuomenės skyriuje randama net keturius plačius rašinius: „Nepriklausomybės karas“, Ats. ltn. Dr. Vasiliausko, „Kariuomenės tarnybos“, gen. št. plk. ltn. Mačioko, „Kariuomenės organizacija ir komplektavimas“, gen. št. plk. Šovos ir „Kariuomenės mokymas“, gen. št. kpt. Jodaugos. Paskutiniame rašinyje gal kiek silpnesnis karinės spaudos skyrelis: ne visai tikslus leidinių suskirstymas, visai nepamėntas „Karo Archyvas“, nieko nepasakyta apie kariuomenės dalių laikraštėlius bei leidinius, kurie taip pat turi atitinkamai reikšmingą vietą mūsų karinės spaudos istorijoje, mūsų kariuomenės auklėjime bei mokyme. Kariuomenės skyrius iliustruotas keliais neblogais paveikslais iš kariuomenės gyvenimo, jos darbo. Skyriaus pabaigoje įdėtas 1928 m. lapkričio 23 d. Įsakymas Kariuomenei Nr. 84, kuriame Vyriausias mūsų ginkluotųjų jėgų Vadas Respublikos Prezidentas Antanas Smetona nurodo didžią, garbingą Lietuvos praeitį, jos dabartinio meto galių stiprinimo būtinumą ir gaires šių dienų Lietuvos kariui.

Šis didžiulis gražus leidinys kiekvienam jį įsigijusiam bus geriausias Lietuvos dvidešimtmečio prisiminimas.

Nuodai ir gėrybės¹²

(Žiūr. „Kario“ Nr. 31)

Ivairūs daiktai ir medžiagos

Oda. Be maisto, dažniausiai kariuomenėje vartojamas produktas ir jautriausias apkrėsti iveritu ar luizitu yra oda. Toliau aptarsime svarbesnius dangos daiktus ir medžiagas.

Iperitas ir luizitas geriasi į odos sluoksnius, gali praeiti per odą ir apkrėsti žmogaus kūną. Kitos ChM — nuodijančios, dusijančios ir erzinančios irgi gali apkrėsti, bet lieka odos paviršiuje, kurias galima greitai ir lengvai degazuoti vėdinant. Oda ir odiniai daiktai gali būti apkrėsti jiems prisilietus prie apkrėstų daiktų ir būnant apkrėstoje vietovėje. Apkrėtimas iverito ar luizito lengva migla ar garais nėra labai pavojingas. Bet apkrėtus tiršta migla ar lašais — gali pereiti per visą odą. Oda lengvai leidžia nuodams skverbtis į vidų.

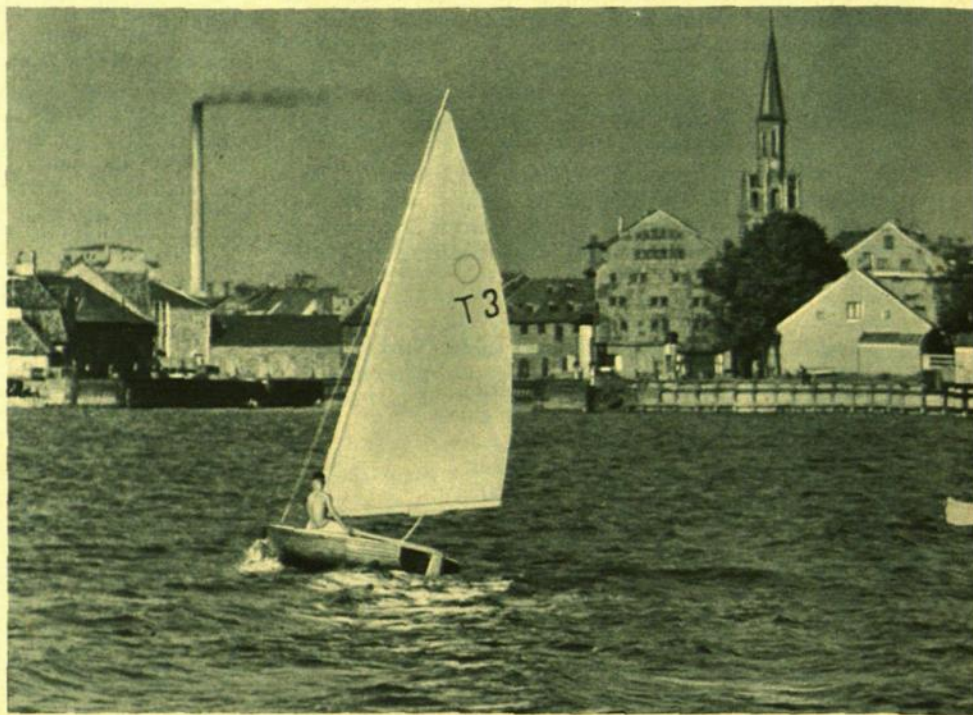
Iperito skverbimasis per smulkias odos skylutes yra fizinis reiškinys be jokių cheminių reakcijų. Per odinį 5 mm storumo padą iverito lašas persiskverbia į kitą pusę per 1 val., o leidžiant kitą — 15 min., toliau greitėja ir siekia 2 — 4 min. Žinoma, priklauso nuo odos stiprumo ir rūšies — didesnė ir kietesnė oda lengviau praleidžia.

Apkrėsta sausa vieta ir neturinti nuodų dėmių, nėra pavojinga apavui, tik išjus iš apkrėstos vietovės po 30—40 min. reikia rūpestingai apavą ištrinti sausu smėliu, kuris iveritą pašalina nuo odos paviršiaus. Drėgnoje vietovėje galima išbūti 30 min., tik išėjus reikia apavą trinti chloralkėmis ir po 10—15 min. nuplauti vandeniu. Jei šlapia vietovė apkrėsta iveritu, tai nepatartina eiti paprastu apavu. Būtinam reikalui esant, reikia batus suvilgyti vandeniu. Vanduo užpildo odos poras, lengviau skiedžia iveritą ir sulaiko iverito skverbimąsi į odos sluoksnius. Bet išėjus iš apkrėsto ploto, tuojau reikia batus trinti sausu smėliu ar žeme su chloralkėmis. Degazuojant reikia visai panaikinti nuodų kvapą. Ir su silpnais iverito lašais apkrėstą apavą dėvėti yra pavojinga. Kojai prakaituojant, labiau garuoja iveritas ir per apavo sužeidimus gali apkrėsti koją. Apkrėstą vietą galima pereiti be pavojaus, jei apavo padai atitinkamai impregnuoti ar sutepti riebalais. Tuomet iveritas nepereina per padą 6 val. laikotarpyje. Išėjus degazuoti, trinant sausu smėliu ar žeme, o jei daug apkrėsta, tai chloralkėmis, ir nuplauti vandeniu.

Apavo viršutinė oda — juchtas atsparesnė apkrėtimui. Juchto oda yra primirkusi riebalais 16—20%. Didelis riebalų procentas, esąs odoje, priešinasi nuodų skverbimuisi į odos vidų: uždaro odos poras,

skiedžia nuodus ir tuo sunkina skverbimąsi. Iperito skverbimasis į juchto odos veido pusę yra lėtesnis ir sunkesnis, negu iš paodės pusės. Tai aiškinama odos struktūra: veido pusėje odos plaušeliai labiau suglausti už paodės. Šiuo atveju kariuomenei apavą reiktų gaminti veidu į lauko pusę.

Karinio apavo bandymai rodo, kad siuvant juchto odos paodę į viršų (į lauko pusę) yra higieniščiau ir apavas ilgiau laiko. Odos paodė geriau geria tepalą, kuris normaliai reikalingas tepti kas trečią dieną. Veido pusė, esanti iš vidaus apavo, užlaiko švarumą. Todėl batai, gaminti paode į lauko pusę ir gerai tepami, gali neblogai saugoti iverito skverbimąsi per odą. Lyginant kietos ir minkštos odos apkrėtimą, pirmoji leidžia nuodus geriau ir greičiau už minkštą.

Buriavimas prie Klaipėdos

J. Miežlaidis nuotr.

Minkštąją odą sunkiau degazuoti už kietąją.

Nuodai surandami kaip maisto produktuose: uodimu, regėjimu ir specialiais reagentais. Paprasčiausia, prieinamiausia ir dažniausiai bus vartojama priemonė apkrėtimui ir jo laipsniui nustatyti — uoslė. Pagrindiniai reagentai uoslės nustatymui negalima, gali būti ChKM be kvapo (kaip anglies viendeginis CO). Jau minėjau, kad galimi apgaulingi būdai.

Iperito ar luizito apkrėtimą surandame ir regėjimu — iš dėmių. Bet galutinai nustatyti apkrėtimą ir jo laipsnį galima cheminiu tyrimu ar reagentais. Cheminis tyrimo būdas lauko aplinkybėse nevisuomet bus galimas. Dažniausiai bus vartojami reagentai.

Odos ir odinių daiktų, apkrėstų iverito ar luizito, lengva migla ar garais, degazacija nesudaro sunkumų. Blogiausiai atveju apkrėstus daiktus reikia iškabinti atvirame ore ir keletą valandų vėdinti. Daiktai,

Kariuomenės sporto šventė 13

Kaip žinoma, rugpiūčio 10, 11, 12, 13 ir 14 dienomis kariuomenės stadione, A. Panemunėje, įvyksta mūsų kariuomenės sporto šventė. Jojimo sportas įvyks prieš Kleboniškių mišką ties vandentiekiu, o plaukimas — Nemuno saloj, vandens sporto sąjungos baseine. Šaudymas iš pistoletų — Karo Mokyklos kulkosvaidžių šaudykloje.

Vyriausias kariuomenės sporto šventės vadovas b. gen. Vitkauskas. Vadovo padėjėjas — gen. št. plk. ltn. Šepetytys. Techninis rungtynių vykdytojas — ltn. Vabalas. Žirginio sporto vadovas — mjr. Andriūnas. Plaukimo rungtynių vadovas — gen. št. mjr. Ivašauskas. Šokimų vadovas — kpt. Augustauskas. Bėgimų vadovas — ltn. Inčiūra. Mėtymų vadovas — kpt. Jaruševičius. Šaudymo iš pistoletų (modern. penk.) ir žygių vadovas — mjr. Mikučionis. Žaidimų vadovas — kpt. Draugelis. Vyriausiasis rungtynių sekretorius — 5 p. p. ltn. Balčiūnas. Iš pulkų atvykę karininkai dalies sportininkų vadovai gali būti skiriami teisėjais. Be to, pakviesti iš Kūno Kultūros Rūmų 8 teisėjai, daugiausia atsargos karininkai.

RUGPIŪČIO 10 D.

- 9,00 val. Krepšinio pusiaufinalas I grup. nug.: II grup. nug.
10,00 „ Krepšinio pusiaufinalas III grup. nug.: IV grup. nug.
16,00 „ Futbolo pusiaufinalas I grup. nug.: II grup. nug.
17,45 „ Futbolo pusiaufinalas III grup. nug.: IV grup. nug.
Grupių nugalėtojai bus grupuojami burtų keliu.

RUGPIŪČIO 11 D.

- 9,00 val. Krepšinio rungtynės III:IV vietoms.
10,00 „ Krepšinio finalas.
16,00 „ Futbolo rungtynės III:IV vietoms.
17,45 „ Futbolo finalas.

RUGPIŪČIO 12 D.

- 9,00 val. Jojimas (rungtynės tarp pulkų) kareiviams.
10,00 „ Jojimas 2,5 km (modern. penkiak.) karininkams.
15,00 „ 110 barjerinis bėgimas (dešimtk.), disko metimas (penkiak.), šokimas į tolį (trikov.), šokimas į tolį (dešimt.).
15,30 „ Šokimas su kartimi (dešimt.).
16,30 „ 1500 m bėgimas (penk.), granatų mėtymas (6 geriausi į fin. gr.), rutulys (trik.).
17,30 „ Šokimas į tolį (6 geriausi į fin. grup.), rutulys (dešimtk.).
18,30 „ 1500 m bėgimas (dešimtk.).
19,00 „ Estafetė 10 × 200 (4 geriausi į fin.).

RUGPIŪČIO 13 D.

- 8,00 val. Žygis 7 km kareiviams.
9,00 „ Patrulio žygis 5 km.
10,00 „ Plaukimas, estafetė 3 × 100 m.
11,00 „ Plaukimas 300 m (modern. penk.) karininkams.
15,00 „ Bėgimas 100 m (dešimtk.) pusk. šokimas į aukštį (6 geriausi į finalą) kareiviams.
15,30 „ Disko metimas (dešimtk.) pusk., šokimas į tolį (penk.) karin.

LAK autožiras ore

J. Miežlaidžio nuotr.

- 16,00 „ Estafetė 10 × 1500 m (I gr.), fechtavimas (mod. penk.) karin.
16,30 „ Leties metimas (penk.) karin.
17,00 „ Šokimas į tolį (dešimtk.) pusk.
17,30 „ Estafetė 10 × 1500 m (II gr.).
18,00 „ Leties metimas (dešimtk.) pusk.
18,30 „ Granatų mėtymas (6 geriausi į fin.) pusk.
19,00 „ 400 m bėgimas (dešimtk.) pusk.

RUGPIŪČIO 14 D.

- 9,00 val. Šaudymas iš pistoletų karininkams (modern. penk.).
14,00 „ Krepšinio rungtynės: kariuomenė ir Šaulių Sąjunga.
14,10 „ 4 km bėgimas karin. (modern. penkiak.).
14,50 „ Šokimas į tolį (fin. kareiv.), šokimas į aukštį (dešimt. pusk.), granatų mėtymas (fin. pusk.).
15,05 „ 200 m bėgimas (penk.) karininkams.
15,30 „ 100 m bėgimas (trikov.) puskarininkams.
15,50 „ Šokimas į aukštį kareiv. (fin.), granatų mėtymas kareiv. (fin.).
16,50 „ Futbolo rungtynės (I kėl.): Šaulių Sąj. ir kariuom. rinktinės.
17,00 „ Estafetė 10 × 200 m (fin.).
17,10 „ Futbolo rungtynių II kėl.
17,55 „ Rikiavimasias.
18,20 „ Dovanų įteikimas ir paradas.

apkrėsti iverito tiršta migla (sudaranti rasą) ar skystu, degazuojami sausomis chlorkalkėmis, o vėliau rūpestingai nuplaunami vandeniu.

Galutinai pašalinti iverito ir luizito nuodus iš avalinės ar kitų daiktų yra sunku. Reikia degazuojamomis priemonėmis siekti ne tik viršų, bet ir jų vidų. Todėl degazuotus odinius daiktus, esančius arti žmogaus ir gyvulių kūno, iš abiejų pusių sutepti tepalu, saugojančiu nuo apkrėtimo.

Saugoti nuo apkrėtimo iveritu ar luizitu, geriausia ir prieinamiausia priemonė atitinkamai įpregnuoti, sutepti specialiais saugojančiais tepalais. Tepalai turi turėti būdingą ypatybę — mažiausiai leisti skverbti į odą iverito ar luizito nuodų. Pats tepalas turi gerai skverbti į odą ir uždaryti skydeles (kapiliarus). Tepalinis saugojimo būdas nuo apkrėtimo palieka nuodus garuoti paviršiuje. Įpregnuoti odą iš

veido pusės yra gera sumaišytas karštas vazalinus su stearinų 3:1, taip, kad odą padengtų apie 30—35 mg/cm², kas sudarytų jucho odos svorio 10—12%. Odos saugojimui iš paodės pusės, sutepti šios sudėties klijais: 8% sausų sąnarių klijų, 2% stališkų klijų ir 90% vandens. Šiuo tepalu įpregnavus avalinę, ji bus saugi nuo iverito ir luizito skverbimosi ir per siūles. Transportuoti apkrėstą odą ir odinius daiktus lauko aplinkybėse galima uždaruose vežimuose ir specialiuose įpregnuotuose maišuose. Nesant jokių kitų priemonių apsaugoti nuo apkrėtimo, vežant vežimuose iš visų šonų apdėti storu šiaudų sluoksniu. Apkrėstus šiaudus sudeginti. Apkrėstus odinius daiktus pirmiausia reikia tuojau atskirti nuo sveikųjų.

(Bus daugiau)

VI. Baršauskas

Tylus pavasario vakaras. Pamiškėj, auksinių saulės spindulių apšviestas, aria vienišas artojas. Žemė drėgna. Aštus žvilgąs plūgas, kaip laivas, skrodžia žemės plutą. Jei eisi paskui jį ir žiūrėsi žemyn — galva sukasi, kaip jūroj. Tolumoje švari, jauki trobelė. Iš kamino rūksta dūmai. Jie kyla tiesiai aukštyn ir skaitosi mažu pailgu debesėliu. Tylų, ramu. Šimtas traktorių neatstotų šio vaizdo! Čia jauti, kad, draug su prakaitu, artojas įdeda į šią žemę ir savo sielos dalelę. Į šią žemę, kuri pasrūvus mūsų senolių krauju, kurią dar kartą taip neseniai savo gyvybėmis atpirkio savanoriai. Ir artojas jaučia žemės brangumą. Pažvelkit į jo veidą. Jame atsispindi ramumas ir drauge pasiryžimas. Jo akyse visa Lietuvos dangaus mėlynė. Jo žingsniai platus ir drąsus, kaip šeiminingo... Ilgai žiūrėjau į artojo veidą.

— — —

Kartą lankydamasis poligone sutikau karį. Tarp daugelio lietuviškų ir mielų veidų aš jį tuoj pažinau. Ir tuč tuojau atsiminiau pavasario vakarą, ariamą žemę, dūmus kylančius aukštyn...

— Tai ką, pakartojimui?

— Taip. Jau baigiu greit...

Mes kalbame kaip seni pažįstami, nors jis manęs, tur būt, neatmena.

— Tai, kaip sekas?

— O, buvau gerokai visa primiršęs.

— Žinoma, arklas ne šautuvas...

— Jei nemokėčiau valdyti šautuvo, kažin ar arčiau savo žemę...

Pamatęs mano nustebusį žvilgsnį, jis papasakoja, kad jo tėvas savanoris, gavęs žemės iš dvaro ir dabar, jausdamasis nesveiku, perleidęs jam ją įdirbti ir jis (sūnus) žinąs, kiek pavojų Lietuvai gresia ir... „jei lietuvis nebūtų ryžtingas ir pasiaukojęs, kažin ar galėčiau būti savininkas“. Jis pabrėžė žodį savo žemė ir savininkas. — Džiaugiuos, kad galiu vėl mokytis kovot, — pabaigė.

Žemės broliai! Iš kur pas jus tas tiesos ir tikrovės pajautimas? Jus puikiai mokat suderinti melsvų akių nekaltą dorą žvilgsnį ir lietuvišką ramumą su didžiadvasišku pasiryžimu ir pasiaukojimu Tėvynei. Tai Tėvynei, kuri jums davė prieglobstį, laisvę, žemę.

— — —

Aš mačiau tą patį artoją ir šimtus kitų apkasuos poligone. Jie buvo paskirstyti „mėlynaisiais“ ir „raudonaisiais“ ir nuostabiu nuoširdumu vykdė painių ir sudėtingą pratimą. Jie žygiavo karštą dieną bene dvidešimt kilometrų. Juos kepino saulė, o po pietų didžiulė audra permirkdė iki kaulų. Jie ėjo, vežė, nešė, jojo, puolė ir gynėsi, kaito ir šalo, statė tiltą ir griovė jį, kasė apkasus ir juos lygino, ir po to įtempto darbo, mažai temiegoje, išvargę, sušlapę ir susipurvinę jie grįžo į savo palapines dainuodami. Jie dainavo artojų dainas apie Tėvynę, meilę, žirgelį, raudoną saulelę ir sakalus atskrendančius į mišką ir atmušančius sparnus į sausą eglėlę...

Tai kukliausi eiliniai — tai Lietuvos sūnūs, kurių uždavinys ir tikslas yra didžiausi ir kilniausi. Jie — šie kuklūs artojai nuo žagrės, darbininkai ir jauni moksleiviai moka įdėti tiek daug nuoširdumo į kareivišką gyvenimą, kad jį padaro mielą ir prasmingą.

Jie papuošė stovyklą gražiausiais papuošimais.

Pajūryje

Iš smėlio, akmenėlių ir kiautelių jie padarė ornamentus, kurių pavydėtų menininkai. Jie po sunkių pratimų apnuogina kūną, kad saulė suteiktų jam sveikatos; žaviomis dainomis jie grūdina sielą, tolydžio stiprėdami ir brėsdami naujam gyvenimui laisvoj Tėvyneį, kurią jie mokosi ir moka ginti. Puikus kuklumo ir didybės derinys!

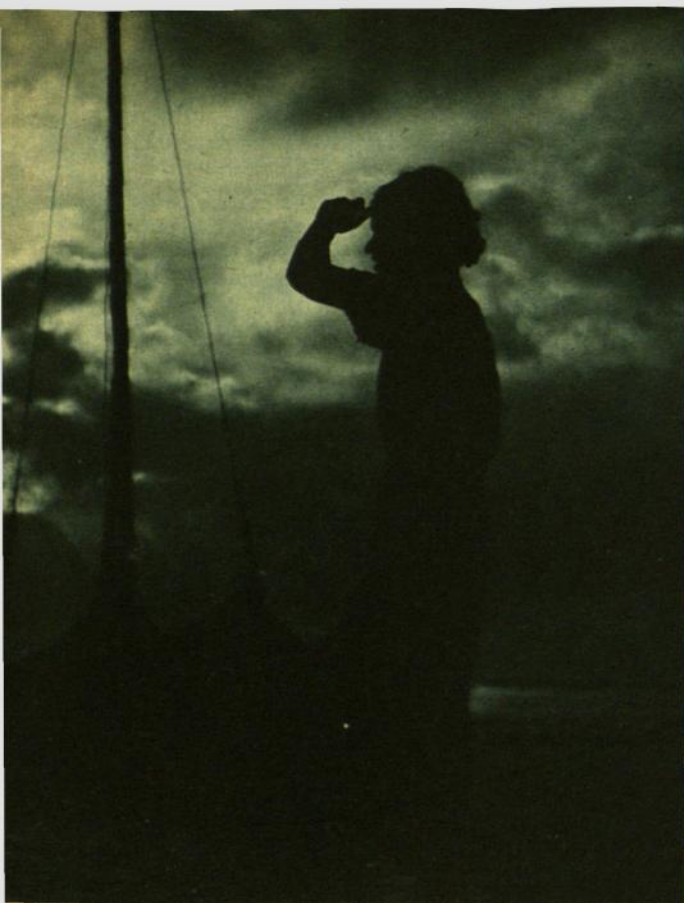
Prįpratę matyti svetimųjų kariuomenių cinizmą ir žiaurumą, mes, visuomenė, pradžioje bijojome ir dėl savosios. Ir koks nuostabus įvyko persversmas mumyse, kai supratome, kas yra mūsų kariuomenė. *Tai mūsų broliai ir sūnūs, laikinai atsisakę visų civiliško gyvenimo patogumų, su pasišventimu besimokę Tėvynę ginti. Per vargą, drausmingumą, įtemptą darbą, pasiryžimą.*

— — —

„Tarp melsvų ežero bangų
Laivelis supas be irklų,
O tu sėdėjai prie manęs
Ir skynei vandens lelijas...“

Dainuoja kariai po vakarinio patikrinimo. Stovyklos miškas ne nešlama, lyg nenorėdamas kliudyti žaviai dainai. Aš žiūriu į kareivių veidus.

Štai „linksmų plaučių“ aukštaitis, kuris nė sakinio negali pasakyti neiškrėtęs „pokšto“, svajingai glosto kelius dainos taktan. Štai žemaitis, kurį aš laikiau ramiausiu visoj stovykloj, įsipina į dainą stipriu bari-tonu taip, kad suvirpa palapinės drobė. Lyg kokio įkvėpimo pagauti, kareiviai dainuoja taktan linguo-

Naruševičiaus nuotr.

dami ir vaizduotėj skleidžias jų dainos pinami vaizdai ir neša sielą toli toli, kur

*„Mėnulis šviečia aukštumoj
Ir tiesia kelią melsvumoj...
Tarp melsvų ežero bangų
Laivelis supas be irklų...“*

Ir aš atsiminiau kartą praleistą vakarą kažkur toli Žemaitijoj. Atjojo per manevrus dragūnų pulkas. Mažutis bažnytkaimis iš karto atgijo. Apylinkė skambėjo nuo dainų, o žmonės skubėjo kaip į atlaidus. Visų širdys ir namai buvo kareiviams atidaryti, bet jie nėjo į vidų. Jie dainomis ir orkestro muzika suviliojo visus gyventojus į kuklaus bažnytkaimio aikštelę ir čia įvyko miela netikėta šventė. Daug buvo tada parodyta širdies mūsų dragūnams... Mėnulis švietė... ir nors nebuvo ežero, bet nė viena mergelė rytą ilgai rymojo prie lango, gailėdama, kodėl taip greit išėjo dragūnai. Iš kur toji meilė visų visiems? Meilė iki idealizmo? Klebonas ir tai leido šokti prie bažnyčios, po kryžium, sužavėtas dragūnų padorumo ir gražių dainų.

Tai nuostabi tautos meilė savo kariuomenei. Prasminga ir gili, kuri nesiduoda nusakoma žodžiais, bet kuri išreiškiamą susižavėjimo žvilgsniais, gėlėmis, dovanomis ir garbės vartais, kai kariuomenė grįžta iš manevrų...

Nieko nėra gražesnio, kaip rytas poligone. Pirmiausia išskrenda žvalgytis vieversėlis. Tai pirmas trimitas. Po to „stovykla kelk“. Vėliau skrenda lėk-

15 tuvas. Nors jo balsas tai ne vieversėlio, bet poligoniškas. Kariai eina vieškeliu žvangėdami ginklais, o iš už pušų kamienų juos smalsiai seka vovieraitės. Zuikis - pilkis pabėga į šalį ir pasislepia. Tai tikras simulant, — jis vis neturi laiko... Be to bailys!.. O bailių kariai nemėgsta.

Įsitvirtinama apkasuose ir prasideda tada poligono daina: šautuvų, kulkosvaidžių, automatinių pabūklų, patrankų garsai. Pietūs, poilsis, maudymasis... O vakare nuostabus miško kvapas, dainos.

Ir visa pinasi sapne. Ir šilosėdų aukštuma ir svajingas mėnulis ir valanda su šarvuote... ir meilių namiškių veidai...

„Ar nuneši mane jauną šimtą milelių“. Skamba dainos, ir vyrai mintimis lekia ten, kur jų širdys traukia...

„...Sudiev, poligone, kur prakaitą liejau,
Sudiev ir „Maksime“, kuri taip mylėjau...“

Skaitau kareivio dainų sąsiuvinį. Ir ko ten nerasi. Visi vargai, džiaugsmi, svajonės, susitikimai, atsiveikinimai... Ir nuostabu. Visą sąsiuvinį išvarčiau ir tik dvi daineles terandu dainuokos pobūdžio. Tautos dorovingumas ir čia uždėjo savo antspaudą. Dainos — dažniausiai pačių kareivių sustatytos. Beveik kiekvienas kareivis jų turi po porą sąsiuvinių. Ne dėl to, kad jie visi būtų poetai, bet kartais dainos kuriamos grynai „su išrokavimu“. Štai po viena daina skaitau prierasą: „Parašiau būdamas sargybinėje, kad nebūtų nuobodu, nes kitaip ima miegas“. Daug sąmojais tose dainose. Tenka „pipirų“ mylimiems ir nemėgiamiems viršininkams. Daug sielos įdedama dainose apie Tėvynę, apie Vilnių... Reikėtų ištiso veikalo: „Kareivio būdas jo kuriamose dainose“. Tema be galo įdomi, nes tos dainos paskum pereina į kaimą. Dar Lartą įtikintas lieku: Lietuva — dainų šalis, nes jei net Nidoj man vienas žvejas pasakė išmokęs dainų iš kareivių, tai galime suprasti, kokia jų galia.

Man susidarė įspūdis, kad jei mūsų kariuomenė būtų tokia, tai karo vadovybės nuopelnas. Be to, meilė, kurią visuomenė reiškia kariams, čia irgi didelis auklėjamas akstinas. Karys žino, dėl ko jis karys, žino, kad jis gerbiamas ir mylimas, savaime suprantama, jo savigarba jam ir leidžia tik kilniai elgtis ir būti pavyzdingu, nes jis supranta, kad iš vieno sprendžiama apie visus, ypač kariuomenėj, kur ir uniforma ir bendros gyvenimo sąlygos sucementuoja mūsų jaunuomenę.

Miela čia pabrėžti, kad karo vadovybė, neslėpdama nuo visuomenės kariuomenės, o, dar atvirkščiai, ją skatindama pažinti, daro didelės reikšmės žygį.

Tik to dėka mes įsisaugojome mintį, jog kariuomenė tautai, o tauta kariuomenei, nes iš tikrųjų kaip gi kitaip?.. Juk mes visi esam Lietuvos žemės ir laukų broliai ir visi turime stoti kaip vienas.

Tai apie ką gali kalbėti kiti kraštai tik svajoti, pas mus įvykęs faktas — tampus meilės ir pasitikėjimo ryšis tarp visuomenės ir kariuomenės.

Kartą pamatęs, kaip kareiviai atsargiai eina ežia, kad nesutryptų rugių, pasakiau karininkui: „Štai rugių laukai ir tie, kurie juos saugo“. Pajutau, kad pataikiau jam į širdį, nes jis droviai ir patenkintas nusišypsojo. Tada aš dar pridėjau parodydamas aplink: „Ir štai žemė, kurią jūs ginate“.

Kariai! Visuomenė myli jus ir ji niekuomet neužmirš jūsų pasišventimo, darbo ir pasiryžimo. Mus jungia viena meilė, vienas likimas.

Petras Babickas

LAISVOSIOS LIETUVOS KARYS
IR VASARA MŪSŲ GIMTOJOJ
ŽEMĖJ

DRĄSUS IR KAUTYNĖSE NEŽŪSTA

VL. NORKUS 38

Stasys Liorentas gimė 1891 m. rugpiūčio 1 d. Zarasų mst. 1918 m. balandžio 1 d. grįžo iš rusų kariuomenės ir gyveno Zarasuose iki bolševikų okupavimo. Bolševikams okupavus Zarasus, nutarė keliauti į Lietuvos gilumą. Pasiėmęs kartu su savim senutę motiną, Liorentas atkeliavo į Panevėžio aps., Raguvos mst., kur turėjo pažįstamų, ir čia apsigyvenęs nutarė stoti savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Tačiau stoti savanoriu buvo viena priežastis — turėjo seną motiną, kuri buvo priešinga jo nusistatymui, nes ji gailėjosi nustoti savo vienintelio sūnaus. Jų šeimoje buvo trys broliai, iš kurių du žuvo Didžiajame kare, o tik vienas Stasys tegrįžo.

Vieną dieną Liorentas sužinojęs, kad Lietuvos kariuomenė užėmė Panevėžį, nežiūrint, jog nuo Raguvos iki Panevėžio yra 28 km, bet auštant rytui jis jau laimingai pasiekė Panevėžį. Pamatęs pirmąjį Lietuvos kareivį, iš džiaugsmo net apsiašarojo. Tuojuo surado Panevėžio atsk. bataliono 5 kuopą, į kurią buvo priimtas ir 1919 m. balandžio 1 d. įrašytas savanoriu.

Pagyvenęs porą dienų Panevėžy, pasiprašė kuopos vadą paleisti kelioms dienoms į namus pasiimti reikalingų daiktų. Balandžio 3 d. vakare parvyko į namus. Balandžio 4 d. rytą motina, matydama jo pasiryžimą būti Lietuvos kareiviu, palaimino jį ir išlydėjo į kelionę.

Liorentas, vykdamas į Panevėžį, sužinojo, kad bolševikai jau perkirto kelią ir užėmė Panevėžį. Tačiau Liorentas vilties nenustojo ir kupinas energijos bei pasiryžimo žygiavo ieškoti savo dalies. Prisiminė, kaip teko kariauti Didžiajame kare, kur tiek daug vargo iškentėjo, net dviejų brolių neteko, pats buvo sunkiai pritrenktas, ir nežinojo už ką tuomet kariovo. Šiandien jau gerai žinojo, jog eina kariauti už savo Tėvynę, ir jei tektų žūti, tai gerai žino už ką. Tokių minčių vedamas pasuko į Ramygalą.

Laimingai pasiekęs Ramygalą, surado savo dalį ir 5 kuopos viršila Valonis vėl jį priėmė. Tačiau neteko

atsikvėpti, nes bolševikų žvalgai cliko iš miškų. Teko griebtis ginklo ir stoti kovon. Mūsų kariuomenės nedaug tebuvo, todėl teko iš Ramygalos pasitraukti į artimesnį kaimą (apie 2 km nuo Ramygalos į dešinę — Kėdainių link). Vakare Liorentas, viršila Valonis ir dar vienas kareivis nuvyko žvalgybon į Ramygalą, bet ten bolševikų dar nebuvo. Pasidairę po Ramygalą, vėl grįžo į kaimą, bet pastebėjo, kad jų draugai pabūgę išbėgiojo, liko tik 6 kareiviai. Per naktį pabuvę tame kaime sužinojo, kad didesnė jų draugų dalis yra apsistoję Truskavoje. Nuvyko į Truskavą, kur rado savuosius. Netrukus mūsiškių eilės pradėjo didėti naujomis jėgomis. Nors tinkamos tvarkos ir nebuvo, tačiau visa laimė, kad tuo laiku didesnis savanorių skaičius buvo narsūs vyrai.

Prieš Velykas per Didįjį Šeštadienį buvo gautas įsakymas užimti Barklainius, nes buvo gauta žinių, kad ten stovi tik bolševikų sargybos. Naktį mūsiškiai atvyko į Ramygalą. Velykų pirmos dienos rytą, kai dar buvo tamsu, mūsiškiai prisiartinę prie Barklainių. Mūsiškių buvo apie 20 pėstininkų ir 2 raitininkai. Pasirodė, kad Barklainiuose bolševikų buvo labai daug. Jie mūsiškiai prisileido visai arti ir juos iš abiejų pusių apsupo. Bolševikai paleido kryžminę kulkosvaidžių ugnį. Mūsiškiams buvo sunku išsilauki, nes buvo daug silpniau ginkluoti. Prie Barklainių kapinių bolševikai nukovė vieną mūsų raitininką. Jis krito nuo arklio, o arklys pabėgo pas bolševikus. Tuo pavojingu momentu mūsiškiai negalėjo pasiimti savo žuvusiojo draugo. Tuo metu buvo labai šlapia, purvas, klampynė ir grioviai pilni vandens. Mūsiškiai turėjo slėptis vandeny ir kaip įmanydami šliaužė atgal, o kulkos be paliovos švilpė per galvas ir neleido jiems pasikelti. Pašliaužę kiek, išėjo į netaip pavojingą vietą ir, gerokai išsimaudę, parbėgo į Ramygalą. Kiek apdžiūvę bei pailsėję, grįžo į Truskavą. Po kiek laiko vėl buvo bandyta užimti Ramygalą, tačiau bolševikai atsilaikė. Mūsiškiai viename kaime (prie Truskavos kelio apie 1,5 km nuo Ramygalos) gerai susitvarkę ir sudarę keliasdešimt narsių vyrų būrį, puolė Ramygalą ir ją užėmė. Tuo laiku Ramygaloje, vietos gyventojų pranešimu, buvę apie 500 bolševikų. Mūsiškiai šiose kautynėse iš jų atėmė daug kulkosvaidžių, šovinių, maisto ir kitos karinės medžiagos.

Kiek pailsėję, mūsiškiai toliau tęsė žygį. Liorentas ir Širvinskas ėjo priešaky žvalgydami. Norėta bolševikams užbėgti už akių, bet netoli Barklainių buvo pastebėta, kad bolševikai bėga. Mūsiškiai pradėjo juos apšaudyti. Vienas bolševikas bėgo visai netoli nuo

mūsų žvalgų, matyti pavargęs. Liorentas įsakė jam sustoti, tačiau šis nepaklausė. Liorento paleista kulka privertė jį sustoti — jam buvo peršauta krūtinė ir jis prašėsi pagalbos. Liorentas jį perrišo. Šis bolševikas, pasirodo, buvo raštvedys ir jis su savimi turėjo visus raštinės dokumentus, kuriuos Liorentas iš jo atėmė. Kartu atėmė iš jo ir pistoletą — naganą. Liorentui be

18 Bėgant per tiltą bolševikai sužeidė karininką Žukauską. Jiedviem šaudant, karininkas Žukauskas pasiskundė Liorentui, esą blogai jaučiasis. Šį sužeidimą karininkas Žukauskas iš pradžių nepajuto. Liorentas, nuvilkęs ju drabužius, pamatė, kad karininkas Žukauskas sužeistas į nugarą. Tuomet karininką Žukauską Liorentas nugabeno į slėnį ir čia jį paliko saugioje vietoje. Vėliau atvyko daugiau mūsų karių ir bolševikus iš dvaro išmušė.

... Palaimino jį ir išlydėjo į kelionę...

trūsiant apie šį bolševiką, jo draugas Širvinskas visą laiką pritūpęs šaudė į bolševikus.

Kol Liorentas perrišinėjo bolševiką, tai iš jų pusės nešaudė, bet kada Liorentas pasikėlęs bėgo pirmyn, bolševikai paleido ugnį. Liorentas, pribėgęs netoli savo draugo Širvinsko, atsigulė ir pradėjo šaudyti. Šaudydamas Liorentas vis kvietė slinkti arčiau jo ir savo draugą Širvinską, tačiau greit pastebėjo, kad Širvinskas klūpi toje pačioje vietoje ir nejuda. Tada Liorentas suprato, jog likęs vienas. Paleidęs kelis šūvius į bolševikus, pradėjo šliaužti prie savo draugo. Prisiartinęs prie jo pastebėjo, kad jam peršauta krūtinė, ir jis vos teištaraęs „man blogai“ — suklupo. Liorentas norėjo jį perrišti, tačiau smarki bolševikų ugnis trukdė. Pagaliau paėmęs draugą nuvilko paskui save į griovį. Čia pat pamatė ir besiantinančius savo kuopos kareivius. Palikęs griovį Širvinską, nubėgo pas savuosius, prašydamas skubėti jam į pagalbą išnešti sužeistąjį draugą. Vėl drauge su kitais pasileido pirmyn ir pribėgę prie sužeistąjo draugo jį paėmė. Kartu buvo paimtas ir sužeistasis bolševikas. Sužeistieji buvo nugabenti į Ramygalą. Širvinskas (jis kilęs iš Ukmergės apskr.) tos pačios dienos vakare mirė, o bolševikas kitą dieną. Šios kautynės buvo gegužės mėn. pirmą pusę. Tą dieną bolševikai iš Barklainių buvo išvyti. Sulaukus nakties, kiek pailsėję, mūsų kariai žygiavo toliau Panevėžio link.

Mūsų kariai priėjo prie dvaro (nuo Ramygalos dešinėje Barklainių pusėje apie 2 km) — ten buvo upelis ir tiltas. Priejus prie tilto, bolševikai paleido smarkią ugnį. Visi nutarė apeiti upelį už dvaro ir nuėjo, o Liorentas ir kuopos vadas karininkas Žukauskas nutarė perbėgti tiltą, gulti į pakraušį ir šaudyti į bolševikus, norėdami juos greičiau iš dvaro išvyti. Jie perbėgė tiltą ir sugulė pakraušy, pradėjo šaudyti.

Mūsų kariai gegužės 19 d. vakare per Velžį ir Pajuostę pasiekė Panevėžį. Rytojau dieną Liorentui su kitais kuopos kareiviais buvo įsakyta pasitraukti į Upytę. Tačiau, pasiėmus Upytę, tuojau gavo įsakymą vėl grįžti atgal į Panevėžį. Kiek pailsėjęs, Liorentas buvo išsiųstas sargybon (tarp Panevėžio ir Subačiaus geležinkelio) prie katastrofiškai žuvusio bolševikų traukinio, nes vietos žmonės buvo išardę bėgius ir traukinys nuo jų nuvirtęs. Atvykęs mūsų traukinys su kareiviais rastą bolševikų traukinyje turtingai išvežė. Iš Subačiaus pusės atvyko kitas bolševikų traukinys ir jis, neprivažiavęs katastrofos vietos, sustojo ir išlaidino savo karius. Šie mišku atvyko paslapčia ir pradėjo šaudyti į mūsų karius. Mūsų kariai čia smarkiai pasipriešino. Bolševikai grįžo ir išvažiavo atgal.

Pabuvę kelias dienas Panevėžy, mūsų kariai toliau tęsė žygį — teko žygiuoti per Piniavą į Kupiškį. Netoli Kupiškio įvyko smarkios kautynės. Nuo mūsų artilerijos ugnies užsidegė netoliese Kupiškio esąs kaimas (Daujėnų — Kupiškio viešk. apie 3 km nepriėjęs Kupiškio) ir jis visas sudegė, o bolševikai iš Kupiškio buvo išvyti. Tai buvo, berods, gegužės 31 d. Pailsėję žygiavo toliau iki Eglaitės. Mūsų kariams užėmus Eglaitę, Liorentas gavo atostogų savo motiną

... Nuvilko paskui save į griovį...

...Liorentas, paėmęs arklį, išjojo...

aplankyti. Iš atostogų grįžo į kuopą, kuri stovėjo už Subato miestelio Viliuškių vnk. Ten buvo kuopos užtvara. Toji vieta buvo nepaprastai pavojinga, nes bolševikai dažnai iš pasalų užpuldavo, ypačiai, kad jiems prieigos buvo labai patogios. Liorentas buvo paskirtas užtvaros viršininku, kurio žinion buvo paskirta 12 kareivių. Ten jie išbuvo apie 3 savaites. Čia sumė į belaisvę vieną bolševikų komisarą ir 6 bolševikus.

Kartą Liorentas išgirdo šaudant iš kaimyninės užtvaros. Manydamas, kad mūsiškius priešas užpuolė, pasiėmęs nuo sargybos laisvus 4 kareivius, bėgo į tą vietą, iš kur buvo girdėti šaudymai. Kiek pabėgėję pamatė bolševikus, sugulė ir pradėjo šaudyti. Bolševikai pastebėję, kad lietuvių nedaug, pradėjo šaudydami slinkti pirmyn. Vienas iš Liorento sargybinių, Miličiukas, pasisakė turįs šautuvinę granatą. Liorentas liepė jam ją paleisti, tačiau jis ją paleido taip nelaimingai, kad ji iš šautuvo čia pat ant žemės kritusi sprogo ir jį užtrenkė, o bolševikai vis artėjo pirmyn. Liorentas manė palikti poziciją ir pasitraukti, tačiau buvo gaila palikti pritręktą kareivį. Liorentas drauge su kitais kareiviais griebęs sužeistąjį ir jį paslėpęs krūmuose — baloj, vėl pradėjo šaudyti, bet bolševikai buvo visai arti ir jau beveik baigė juos apsupti. Netrukus pritręktas kareivis atsigavo ir iš krūmų atslinko prie saviškių. Liorentas ir kiti pradėjo bėgti, bet bolševikai jau jiems ir iš priešakio buvo pradėję šaudyti. Kitos išeities nebuvo, reikėjo visvien bėgti į tą pusę, nors ir šaudė. Bet čia atslinko laimė —ėjo 5 kuopos žvalgyba, karininko Žukausko vadovaujama. Ji, išgirdusi šaudymą, pasuko į tą pusę ir karininkas Žukauskas per žiūroną pažinęs Liorento kepurę, atskubėjo į pagalbą. Liorentas, pamatęs atvykstančią pagalbą, šoko kartu su likusiais kareiviais pirmyn ir šaudydamas pradėjo pulti bolševikus.

Praslinkus kuriam laikui, vieną dieną atėjo 10 latvių kareivių ir su jais mūsiškiai susitarė eiti žvalgybon. Pasidalinę pusiau į dvi grupes: po 5 kareivius latvius ir po 5 mūsiškius ir po 2 puskarininkius kiekvienoj grupėj, išėjo žvalgybon. Visą dieną išklaidžioję, bolševikų niekur nerado. Vakare grįždami atgal, užsuko į beržynėlį, kuris buvo netoli vieno vnk. (nuo Viliuškių vnk. 3 ar 4 vnk. Daugpilio link). Pasirodo, ten stovėjo bolševikų sargybos. Jie tuojau pradėjo šaudyti. Mūsiškiai sugulo ir taip pat paleido ugnį.

19 Bolševikai pastebėję, kad mūsiškių nedaug, pradėjo labiau pulti. Liorento vadovaujama grupė kartu su latviais buvo sutarę, kad jei teks susitikti su bolševikais, tai laikytis iki paskutiniųjų, todėl Liorentas, laikydamasis šios sutarties, nebėgo, bet visą laiką šaudė. Atsigrįžęs pastebėjo, kad jau nebėra jo draugų ir latvių, visi išbėgiojo, tik likęs vienas narsus, dar visai jaunas, vos apie 17 metų turįs, kareivis Kabakas. Liorentas matydamas, kad bolševikai nuo jų visai netoli ir jausdamas pavojų, pasivadino likusį savo kareivį Kabaką ir abu nubėgo į griovį. Kiek pabėgėję sugulė ir atsišaudė, nes jo kareivis buvo labai suvargęs, todėl jam įsakė daryti perbėgimus ir gulti. Kai jie bėga, tai bolševikai į juos šaudė, o kai sugula, tai bolševikai slinkdami pirmyn beveik jiems ant kulnų lipa. Visai išvargę, kojos linksta, gerklėje net kartu darosi, o bolševikai jau visai čia pat. Kada jau buvo sprendžiamas jų gyvybės likimas, kada jau bolševikai beveik griebė jiems už sprando ir rusiškai koliodamiesi rėkė, tuo metu laimingai jiedu pasiekė miškelį, iš kurio paleidė į bolševikus keletą šūvių, krūmuose pasislėpė.

Visai sutemo. Šiek tiek atsikvėpę, pradėjo galvoti kas toliau daryti. Miške pasilikti buvo pavojinga. Reikėjo ieškoti kelio, o čia ir galva pradėjo svaigti nuo nuovargio. Išėjo į pamiškę. Pamatė kelią, vedantį į tą patį vienkiamį. Bet prie to vienkiamo buvo matyti vaikstant kareivių. Neaišku buvo kurios pusės tie kareiviai. Tada Liorentas sugalvojo iššauti į viršų. Iššovęs į viršų pastebėjo, kad tie kareiviai bėga į mūsiškių pusę, tuomet Liorentas suprato, kad jie yra mūsiškiai. Tada jis nukeliavo tuo keliu į vienkiamį, kur tikrai rado savuosius žvalgus iš antrosios grupės. Auštant rytui visi grįžo į kuopos stovyklą.

Kitą dieną Liorentas, psk. Slivka ir apie 10 kareivių buvo nusiųsti į žvalgybą. Priešė tą vietą, kur puolė iš apkasų bolševikus, jų jau neberado. Prie netoli esančio malūno rado tik nukautą bolševiką, bet daugiau visur buvo ramu, todėl drąsiai žygiavo į Ilukštos pusę. Ilukštoje taip pat nerado bolševikų. Tada jie norėjo apie tai pranešti į štabą, kad atvyktų daugiau mūsiškių. Ilukštoje gavo arklį, bet nė vienas nenorėjo joti, nes bolševikai buvo išsislapstę miškuose, o kelias, kuriuo reikėjo joti, buvo aukštoj vietovėj ir iš miškų gerai matomas. Tuomet Liorentas, paėmęs arklį, išjojo. Prijojus ant kalniuko prie Ilukštos mst. buvusios mokyklos rūmų, bolševikai iš miškų pastebėję, paleido kulkosvaidžių ugnį. Arklys išsigandęs ir sustojo, nejudė nė iš vietos. Šiaip taip išjudinęs arklį, pasileido bėgti į pakalnę ir bolševikai jau negalėjo į jį pataikyti. Liorentas atvykęs į štabą apie tai pranešė ir vėl kuo greičiausiai grįžo į Ilukštą. Netoli Ilukštos Liorentas pasitiko bėgančius mūsiškius žvalgus, kurie jam pranešė, kad jau bolševikai grįžo į Ilukštą. Liorentas, nulipęs nuo arklio, jį paraginęs paleido į Ilukštą, iš kur buvo paimtas. Žvalgai, pranešę štabui apie bolševikų grįžimą į Ilukštą, nuėjo į savo stovyklą.

Vėliau Liorentas su savo kuopa buvo pasiūsti prie Dauguvos ties geležiniu tiltu (tarp Liksnos ir Daugpilio). Vienoje Dauguvos pusėje buvo apsikasę mūsiškiai, o kitoje — bolševikai. Bolševikai savo pusėje turėjo pontoninį keltuvą, kuris mūsiškiams atrodė gana pavojingas, todėl vadovybės buvo įsakyta pergabenti keltuvą į mūsų pusę. Jį pergabenti buvo itin pavojinga, nes netoli jo buvo bolševikų sargyba, o be to, dažnai naktį bolševikai tą vietovę apšviesdavo

Karinė spauda²⁰ ir visuomenė

Pastarųjų metų nerami tarptautinė būtis visuose kraštuose išugdė didelį visuomenės dėmesį savo ginkluotosioms pajėgoms. Net tokiuose kraštuose, kuriems, atrodo, niekas negresia, kaip Didžiojoje Britanijoje, Šiaurės Amerikoje ir kitur, varomas spartus apsiginklavimas ir kariuomenės visapusiškas stiprinimas. Stiprinama ne tik reguliarioji kariuomenė, bet ir rezervai, ir pusiau karinės organizacijos, žodžiu, valstybės gynybai organizuojamos visos sveikosios tautos jėgos, neišskiriant nė moterų. Jeigu saugumo darbas taip sparčiai eina anuose kraštuose, tai tuose, kuriems gresia didesnis ar mažesnis pavojus, jis varomas dar energingiau. Čia nesigailima nė lėšų nė gyvosios jėgos.

Ypač tai pastebima mažuose kraštuose, kurie siejasi su dideliais kaimynais, ne visados turinčiais taurių sumanymų. Čia visiems yra pakankamai aiški tiesa, kad gerai ginkluota, tvirta ir visos tautos uoliai remiama kariuomenė yra tvirtčiausia valstybės nepriklausomybės garantija. Šiuose kraštuose kariuomenės pajėgumu atsidėję rūpinasi ne tik valstybės ir kariuomenės vadai, bet ir visi sąmoningi piliečiai.

Pas mus irgi yra žymus visuomenės dėmesys ir matoma ryški reali jos parama kariuomenei ir šauliams. Šiuo atžvilgiu netenka abejoti mūsų visuomenės susipratimu ir sąmoningumu. Visuomenė savo lėšomis ginkluoja karius, ginkluoja šaulius, paskiros visuomenės organizacijos varo karinę propagandą, ruošia kariuomenės ir visuomenės dienas, sutinka iš manevrų ar poligono grįžtančius karius ir t. t. Anksčiau visa tai buvo varoma žymiai mažesniu mastu, bet paskiausiu metu matomas visuotinis visuomenės ištraukimas į valstybės saugumo darbą.

Šitas džiugus reiškiny, be abejo, vaizdžiai atsispindi ir mūsų karinių pajėgų veidrodyje — karinėje spaudoje. Karinė spauda pirmuosius savo žingsnius pradėjo Nepriklausomybės kautynių metais. Šiandien ji yra išaugusi, ji išskverbusi ne tik kariuomenėje ar šaulių būriuose, bet ji yra pakankamai giliai įleidusi šaknis ir visuomenėje. Tiesa, tai yra bend-

ras pastarojo dešimtmečio visos mūsų spaudos reiki-nys. Juk per šitą laiką pas mus išaugo daugelis laikraščių ir žurnalų, jie sutvirtėjo ir prasimušė sau kelius tiek į miestų rūmus, tiek ir į kaimų gričias. Daugelis mūsų laikraščių dabar savo tiražus skaito dešimtimis tūkstančių. Jeigu anksčiau laikraščius skaitydavo ir spauda domėdavosi tik šviesuoliai, kuriuos žinojo visa plačioji apylinkė, tai šiandien lygiai taip pat yra žinomi tie, kurių namus nelanko joks laikraštis. Bet tokių yra labai maža.

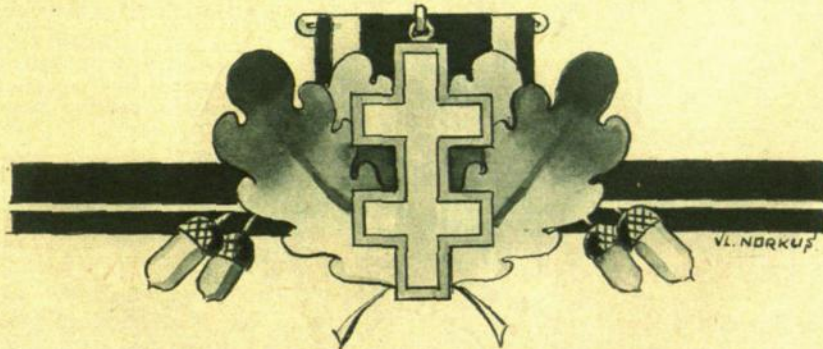
Mūsų karinė spauda per šitą laikotarpį iš mažo kūdikio išaugo irgi į stiprų vyrą. Atsimename dar taip nesenus laikus, kada kariniai laikraščiai turėjo tik tūkstantį, kitą skaitytojų. O dabar visų mūsų karinės minties laikraščių bendras tiražas siekia apie 50.000 egzempliorių. Ryškiausia vieta čia tenka „Kariui“ ir „Trimitui“, kurie jau pasidarė masiniais laikraščiais. Ypač sparčiai, galima sakyti, staigiu šuoliu augo ir auga „Karys“. Kam tenka būti arčiau šio laikraščio kuriamojo darbo, tas gerai žino, kad „Karys“ per paskutinius trejus metus savo tiražu padidėjo net apie septynis kartus. Be jokio pagyrimo, o kalbant tik visiems žinomais duomenimis, galima drąsiai pasakyti, kad per šitą laiką nė vienas laikraštis pas mus, proporcingai imant, taip sparčiai nekilo, kiek kilo „Karys“.

Kur yra šio karinės spaudos, ypač „Kario“, smarkaus augimo priežastys? Juk beveik neatpigo prenumerata, maža ką tepadidėjo bendras metinis puslapių skaičius, skaitytojai nebuvo viliojami jokiais neįvykdomais pažadais. Karinės spaudos augimo priežastimis tenka laikyti kylantį visuomenės susipratimą ir, svarbiausia, visuomenės dėmesį savo ginkluotoms pajėgoms. Kiek augo šis visuomenės dėmesys, tiek plėtėsi ir karinė spauda. Šiandien civilinė visuomenė sudaro žymiausią karinės spaudos prenumeratorių skaičių. Tai rodo, jog karinė mintis visuomenėje turi reikiamo pritarimo. Karinės minties ir karinės spaudos įtaka šiuo metu yra juntama ir visoje kitoje mūsų spaudoje.

J. Senkus

prožektoriais. Sugalvojęs planą, Liorentas pavedė jį įvykdyti savo skyriaus narsiems kareiviams Kabakai ir Šnutai. Jiedu nuplaukė, o ant kranto likę draugai juos stebėjo. Jiems pavyko tą uždavinį atlikti, tačiau, grįžtant, bolševikas pastebėjo ir pradėjo šaudyti, bet jiedu jau buvo visai prie kranto, todėl greit iššoko ir pasislėpė apkasuose. Keltas su linu buvo pritrauktas prie mūsų kranto. Tai buvo spalio mėn. pradžioje.

Vėliau frontą pakeitus latviams, Panevėžio b-nas grįžo į Panevėžį. Vėliau Liorentas dalyvavo bermontininkų fronte. Čia nuspelnė Vyčio kryžių ir apdovanojimo lapė šiaip apie jį trumpai pabrėžta: 1919 m. lapkričio 22 d. skyrininkas Stasys Liorentas, nekreipdamas dėmesio į smarkiausią bermontininkų ugnį ir pavojų gyvybei, ties Daugėlaičių tiltu pertraukė priešo telefoną Joniškiu — Šiaulių linijoje. Vikrutis

„LIETUVOS AIDO“ ATSAKYMAS VYRIAUSIAM LENKŲ ENDEKŲ (TAUTINĖS PARTIJOS) ORGANUI. „Lietuvos Aido“ 349 Nr. autorius Klemensas straipsnyje „Ko nori endekai“, pažymi, kad po jo anksčiau „L. Aide“ tilpusio laiško iš Vilniaus apie žinomą endekų partijos spaudos šefo Giertycho brošiūrą netrukus atsiliėpė vyriausias endekų organas „Warszawski Dziennik Narodowy“. Tas laikraštis užginčina pagrindinę straipsnio mintį, kad endekai visą laiką norį Lietuvos. Taigi šiame antrame straipsnyje Klemensas atsako endekų organui, išsamiai nurodydamas endekų pastangas ir norus Lietuvos atžvilgiu, pradedant 1918 m., ir baigiant š. m. kovo mėn. ultimatumo dienomis. Dokumentalūs endekų partijos tekstai ir nepaprastai karingi šūkavimai kovo mėn. aiškiausiai rodo, kad jie visą laiką nori Lietuvą inkorporuoti Lenkijos valstybėn. Po ligišiolinio nusivylimo, kai nebeliko nieko kito, endekai dedasi esą Lietuvos bičiuliais ir nepatenkinti, kad tuo netikima.

PRANCŪZIJA NESIJAUDINA, BET RENGIASI. Glaudus Prancūzijos bendradarbiavimas su Anglija sudaro Prancūzijoje tą optimizmą, kurio dėka Paryžiuje nejauciama jokio nervingumo. Niekas Prancūzijos oficialiniuose sluoksniuose nenori tikėti, kad šiuo metu bet kas galėtų išdrįsti puliti jungtines prancūzų anglų jėgas.

Bet Paryžiaus laikraščiai susirūpinę daro įvairių spėlojimų dėl didelių kariuomenių intensyviai varomų darbų Vokietijos vakarų pasienyje, dėl jų prasmės ir tikslo. Paryžiuje, daugumai atrodo, kad Vokietijos sustiprinimų skubotas rengimas vakaruose turįs duoti Vokietijai laisvas rankas rytų Europoje. Karo dalykų žinovai maną, kad stipri Vokietijos fortifikacijos linija prieš Prancūziją pirmiausia galėtų smar-

21 kiai atšaldyti Prancūzijos norą skubėti į pagalbą savo sąjungininkams Europos rytuose, nes pro tuos sustiprinimus būtų labai sunku prasiveržti ir suduoti smūgį vokiečių armijoms.

Nors karo pavojumi Prancūzijoje niekas netiki, tačiau ginklavimosi ir apsigynimo darbai varoma visa energija pirmyn.

APIE PRANCŪZIJOS IR VOKIETIJOS SUSIARTINIMĄ. Prancūzų svaitraštis „Choe“ buvo rašyta, kad prancūzų generolas Le Rond slaptai lankęsis pas Hitlerį. Kadangi nei Paryžiuje, nei Berlyne to vizito faktas nebuvo demontuojamas, tai atrodo, kad jis tikrai įvykęs. Matyti, kad Daladier pareiškimas, jog jis tiki Hitlerio taikingumu, bent iš dalies yra susiję su tuo slaptuoju prancūzų generolo vizitu.

Oficialiai numatyta, kad rugpjūčio 14 d. laukiama Berlyne Prancūzijos karo aviacijos štabo v-ko gen. Vuillemin vizito Vokietijos karo aviac. štabo v-kui Milchui. Esą, svečias Berlyne būsiąs priimtas labai šiltai.

NORI GERUOJU BAIGTI, TAČIAU DAR KAUNASI. Sovietų Sąjunga ir Japonija principe sutiko nutraukti kautybes prie Cangkufengo, bet Sovietų Sąjunga iš anksto reikalauja, kad Japonija pripažintų sieną, kuri praėjusiame šimtmetyje rusų ir kinų susitarimu buvo nustatyta. Japonija sutinka atitraukti kariuomenę, jeigu ir Sovietai atitrauktų. Tuo būdu Cangkufango ginčas iš ginkluotų rankų pereitų į diplomatų. Nors ir tariamasi, bet toj srity kovos nesiliauja ir toliau tęsiasi. Iš karo veiksmų daugiausia žinių teikia japonų šaltiniai.

KINIJOJ FRONTE japonų lėktuvai pradėjo smarkiai bombarduoti Hankavą. Japonams slinkti pirmyn smarkiai trukdo 1000 kv. km plote išsiliejęsi Jangcės upė.

ISPANIJOS FRONTUOSE dar tebepuola vyriausybiniškai ir kai kuriose vietose pasilinko pirmyn. Nacionalistai Ebro ir Madrido frontuose bandė puliti vyriausybinius, bet buvo atmušti. Paskiausiai po visos eilės pasisekimų vyriausybinių pusėje jaučiamas žymus dvasios pakilimas.

Išleista VII-ji mokytojų karinio rengimo kursų laida

Prieš trejetą savaičių buvo išleista šiemet pirmą, o iš eilės jau šeštą, pradžios mokytojų karinio rengimo kursų laida, o rugpjūčio 5 d. Karo Mokykloje buvo septintosios laidos kursų išleistuvys. Juos lankė ir baigė 111 mokytojų: 54 vyrai ir 57 moterys.

Išleistuvių iškilmės buvo pradėtos Karo Mokyklos aikštėje. Kariuomenės Štabo viršininkas gen. Černius, išklauses kursų viršininko mjr. Ališausko raporto, pasisveikines su išsirikiavusiais kursantais, tarė jiems kursų išleistuvių progą atitinkamą žodį. Čia pat kursantai — vyrai ir moterys įteikė kariuomenei dovanų — po vieną karinį šautuvą, kuriuos prašė perduoti Karo Mokyklai, kaip dėkingumo ženklą už praleistas Karo Mokykloje dienas, įgytas žinias, už globą.

Orkestrui pagriežus Tautos himną, kursantai darniomis gretomis pro svečius pražygiavo iškilmės maršu.

Po iškilmų mokyklos aikštėje, kariuomenės valgykloje, buvo bendri pietūs. Pietų metu Kariuomenės Štabo viršininkas b. gen. Černius mokytojams pasakė šitokią kalbą:

„Šią vasarą jau antrą kartą išleidžiame gražų būrį mokytojų, sėkmingai baigusį karinio rengimo kursus. Malonu konstatuoti, kad jūs, nutraukdami dalį savo atostogų, pasiryžote ir išstėjote išeiti šiuos kursus, kur pagilinate karinį pasirėngimą. Kariuomenės vadovybė džiaugiasi, kad karinio auklėjimo talkininkų vėl žymiai padidėjo.

Tarp mokytojų ir kariuomenės turi būti glaudūs ryšiai. Jūs pirmieji, auklėdami mūsų jauniau-

sią kartą, įkvėpiate jiems savo gimtosios žemės, savo kariuomenės, savo kalbos meilę.

Tik geri, savo kraštą myli, piliečiai, yra ir geri kariai. Didžiausias kiekvieno piliečio idealizmas yra — pasiaukojimas gint mūsų Tėvynės laisvę ir nepriklausomybę. Tai yra kilniausia pareiga. Šiai pareigai mes turime būti įsitikinę, kad tas laisvės nevertas, kas negina jos.

Per paskaitas iš mūsų Nepriklausomybės kovų jums buvo patiekta žinių, iš kurių patyrėte, kad, kol laisvę iškovojome, reikėjo daug aukų padėti, kad ginkluotoje kovoje tepavyko priešus iš mūsų žemės išvyti ir svetimųjų verguvs pačius sunaikinti.

Griždami prie savo tiesioginių pareigų, dirbkite atsidėję ir stiprinkite mūsų krašto pasirėngimą gintis. Būdami pasirėngę, išsimokslinę, susiklausę, drausmingi, būsimie tikri dėl savo krašto ateities. Mes visi norime taikos, bet taiką šiais laikais tegalima ginklu išsaugoti. Kas nėra pasiryžęs gintis, tas dažniausiai yra užpuolikų auka.

Kariuomenės vadovybės vardu sveikinu Jus, sėkmingai baigusius karinio rengimo kursus, linkiu kuo geriausiai pritaikinti gautas čia žinias Jūsų darbuotėje ir prisidėti prie Lietuvos kovotojo išugdymo. Vieningai dirbdami mes užtikrinsime mūsų Tėvynę taikų gyvenimą ir klestėjimą, o vienybę gražiausiai pasieksime, kai klausysime įsakymų mūsų Vyriausiojo ginkluotųjų pajėgų Vado Respublikos Prezidento A. Smetonos ir jo paskirtos vyriausybės“. Žodį tarė ir pradžios mokslo d-to direktoriaus pareigas einąs ref. Sluoksnaitis.

MOKYKLĄ IR KARIUOMENĖ

Mažasis vyras

1919 m. spalio mėnesio naktis. Lyja. Lauke šelsta vėjas, nešdamas kartu lietingus debesius. Vėjo švilpesys ir pageltusių medžių lapų šlamėjimas sudarė vieną bendrą ūžesį, tartum jūros šniokštančios bangos. Miestelis lyg būtų išmiręs. Nematyti šviesos žiburių. Visi miega.

Estu skautai susipažįstą su „Kariu“ Grušnio nuotr.

Vienos trobos kambaryje, šalia motinos lovos, miega Jonukas. Jo burna pusiau atvira.

Staiga storas ir griežtas balsas Jonuką pažadina iš miego.

— Kas tai būtų? — pagalvojo. — Gal kartais pasivaide-no. Akimirksnyje atsistojo. Patrynė akis.

— Kur jie? — vėl pasigirdo lenkiškas balsas.

— Eisime. Nuvesiu.

Jonukas šoko iš lovos ir pagriebęs kelnaites apsimovė.

— Taip aš ir maniau, kad priešai. Bet kas jiems pasisiū-lė? Kur savanoriai? Ar tik nebus gerai žinomas šio mieste-lio svetimtautis. Pažiūrėsim, ar jiems pasiseks.

Jo galvoje šmekštelėjo viena mintis.

Tyliai, bet greitai apsilviko švarką, nenorėdamas pabu-dinti miegančios motinos. Užsidėjo kepurę ir tyliai išbėgo pro duris į sodą. Atsargiai peršoko tvorą ir pasileido bėgti gatve. Juk jis kasdieną vaikščiojo į mokyklą pro savanorių būstinę, tai nors lietus ir tamsi naktis, bet greitai atrado.

— Pone savanori, priešas! Greičiau!

Sargybinis nenorėjo tikėti vaikezo perspėjimu.

— Tikrai priešas! Aš Jonukas Rymantas III skyriaus mokynys. Mačiau juos, — ir Jonukas greitai pradėjo pasa-koti.

Sargybinis patikėjo ir nuėjęs į būstinę davė pavojaus ženklą.

Nepraėjo nė trys minutės, kuopa buvo pasiruošusi su-sitikti su priešu.

Tuo tarpu Jonukas, atlikęs didelį žygį, patenkintas pa-skubėjo slaptais keliais namo.

Kitą dieną lietuviai kareiviai, nugalėję priešą, ieškojo nar-saus berniuko, bet nerado. Jonukas nenorėjo kad mama su-žinotų. Tik vėliau, paaugęs, papasakojo, kaip buvė.

Dominikas Kokanka

AŠ KARYS

Žengte, marš! Viens du, trys —
Ašai Lietuvos karys!

Taip, karys esu ištis —
Šautuvas štai ant peties!..

Žengte, marš! Viens, du, trys —
Kas man priešų ir būrys?

Kai ginkluotas aš esu —
Jokio priešo nebaisu!

Žengte, marš! Viens, du, trys —
Ką man priešas padarys?

Pilnas aš drąsos, jėgų,
O tai priešui jau baugu!

JON. ŠIOŽINYS

Jauniausieji šauliai ir karys

Kas rytelį, vakarėlį...

(Aktualijos iš mokytojų karinio rengimo kursų š. m.
II laidos)

Kas rytelį, vakarėlį, oi, oi, oi,
tryniau savo šautuvėlį, oi, oi, oi,

Užsidėjęs šautuvėlį, ir t. t.
lipau laiptais į kalnelį ir t. t.

Lipau laiptais į kalnelį
ėjau saujoj ir vorelėj.

Aspirantas komandavo
Kad aš gulč į gilią balą.

Gulėm, kėlėm, puolėm, bėgom,
trys savaitės greit prabėgo.

Mokam taktiškų gudrybių
ir manevrų begalybę.

Visa tai pasiekta yra
per kantrybę kadro vyrų.

Mūs majoras, kapitonas,
buvo mums geriausi ponai

Leitenantai geri vyrai
Jiems plojimai tegu byra.

Žvalgyba Nr. 1

Buvo vasara. Graži kaip ir visada. Nuėjau pas dėdę
į svečius. Dėdienė mane uogiene pavaišino, Vytukas
su Pranu visus šautuvus ir patrankas aprodė.

Išėjom į sodelį ir nutarėm žvalgus žaisti. Buvo
ir daugiau kaimynų vaikų. Vytukas mus žvalgė —
mes slėpėmės. Aš buvau slapukų vadas. Kiekvienas
pamatytas vadinosi nukautu.

Vytukas skaitė lig 10, nežiūrėdamas, toliau —
galėjo žiūrėti. Mes bėgome pro daržinės kampą į dar-
žus, į agurkus. Iš paskos vijosi Vytuko akys. Reikėjo,
kad nepamatyty.

— Gult! — Sušukau ir priguliau. Nejutau, kad
po mumis vaitoja agurkai. Sunki tyla.

— Kelt! — Kaip griausmas pasigirdo balsas. Aš
pakėliau galvą, argi Vytukas taip smarkiai rėkty?
Kur tau! Žiūriu — dėdienė su šluota. Pamiršau viską.
Su kaimynų vaikais pasileidau per daržus namo, tik
iš paskos girdėjau mus vijo rūstavimai.

— Aš jums, laidokai! Agurkus man mindžiosite!

Kitą kartą, kai nuėjau, dėdienė nebedavė uogienės
ir pasakė:

— Petruk, žaisti reikia lauke, bet ne darže. Žiūrėk,
ką jūs ten visi padarėt! — ir nusivedusi parodė
išmindžiotus daržus.

Aš norėjau pasakyti, kad karo metu daržai nesvarbu,
bet nepasakiau. Negražu iš vyresniojo juokauti.

V. Bajoras

Smuikuojantis kariūnas

Maželio nuotr.

Tik stovyklaujant puikiausias apetitas

Linksmi mokiniai (Iš Meno mokyklos mokinių darbų)

Griganavičiaus nuotr.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

VYTAUTĖNAI GAUNA VĒLIAVĄ. Neseniai atgaivintas 3 pėst. Vytauto Didžiojo pulkas iki šiol dar neturėjo savo vėliavos. Tačiau paskiausiai šio pulko vėliava jau pagaminta ir netrukus bus iškilmingai įteikta, švenčiant pulko šventę.

Vytautėnai už ypatingus pasizymėjimus Nepriklausomybės kovose gauna Vyčio Kryžiaus vėliavą.

Vėliavos pirmoji pusė balta. Joje išsiuvinėtas Vytauto Didžiojo paveikslas ir pulko šūkis: „Tau, Tėvyne, mūsų jėgos ir gyvybė“. Vėliavos viršuje istorinis Vytis ir kraštuose Vytauto Didžiojo vainikai. Apačioje — pulko įsikūrimo data — 1919. V. 4 — ir kraštuose raidės „V.“. Vėliavos kraštuose eina tautiniai ornamentai. Antroji vėliavos pusė kaip ir visų pulkų vėliavų — raudona su Vyčiu.

Vėliava gaminta Šveicarijoje.

KRAŠTO APSAUGOS MINISTRO P. E. KARIUOMENĖS VADAS B. GEN. RAŠTIKIS — SAVANORIŲ KONGRESO GLOBĖJAS. Kongresas įvyks rugsėjo 7 ir 8 d. Jis bus nepaprastas ir entuziastiškas, nes draugėn susiburs bei pasimatys per 5.000 mūsų laisvės kovotojų. Be kitų dalykų, kariuomenės vadovybei sutinkant, kongreso dalyviai aplankys kariuomenės dalis.

97,90, Mikšys Lt. 97,90, Valys Lt. 97,90, Germanavičius Lt. 97,90, Padegimas Lt. 97,90, Malskaitis Lt. 97,90, Kuzmickas Lt. 90,29, Vosylius Lt. 90,29, Žinius-Žinevičius Lt. 114,06;

Pionieriai mokosi sprogdinti

Ryšinininkai matuoja kabelį

Psk. Gedvilos nuotr.

LIETUVOS KARO ATAŠĖ LENKIJOJE GEN. ŠT. PLK. VALUSIS šiomis dienomis tarnybos reikalais lankėsi Kaune.

„KARIO“ REDAKTORIUS kpt. Urbanavičius grįžo iš atostogų ir jau eina savo pareigas.

KARIŲ IR ŠAULIŲ AUKOS GINKLŲ FONDUI

Karo aviacijos padieniai darbininkai Lt. 114,36, I inžinerijos bataliono mokomosios kuopos kareiviai Lt. 46,45, I inžinerijos kuopos kareiviai Lt. 161,75, III pėst. divizijos štabo liktiniai puskarininkiai ir civ. tarnautojai Lt. 117,50, III pėst. div. štabo liktiniai puskarininkiai ir civ. tarnautojai Lt. 112,50 Lakajų šaulių būrys Lt. 52,89, Pašilės šaulių būrys Lt. 35,77, 3 pėst. pulko 9 kuopos kareiviai Lt. 17,35, Gen. št. plk. Žilys Lt. 232,87, plk. Gudelis Lt. 175,84; majorai: Bajerčius Lt. 155,88, Šarūnas Lt. 155,88, Paulauskas Lt. 155,88; kapel. kun. Jonaitis Lt. 170,13, mjr. Ugianskis Lt. 155,88; kapitonai: Grincevičius Lt. 133,07, Maliauskas Lt. 133,07, Jonavičius Lt. 133,07, Liormanas Lt. 133,07, Seblovinskis Lt. 133,07, Milaševičius Lt. 133,07, Kirkila Lt. 133,07; leitenantai: Vilkutaitis Lt. 114,06, Pakalniškis Lt. 122,61, Tallat-Kelpša Lt. 135,92, Doviatas Lt. 107,40, Kukta Lt. 97,90, Lukašauskas Lt. 97,90, Sperbelis Lt. 97,90, Balčius Lt. 97,90, Urbonas Lt. 97,90, Andriušis Lt.

jaun. leitenantai: Vabalas — Lt. 88,39, Šarupičius Lt. 80,79, Vaitiekūnas Lt. 80,79, Šilingas Lt. 80,79, Markevičius Lt. 80,79, Kvaraciejus Lt. 80,79, Banaitis Lt. 80,79, Mažonas Lt. 80,79, Laučys Lt. 80,79, Skirmantas Lt. 80,79, Natkevičius Lt. 104,55; viršilos: Pacevičius Lt. 27,04, Jakas Lt. 27,04, Kiselius Lt. 27,04, Kyga Lt. 27,04, Meliūkštis Lt. 27,04, Načajus Lt. 27,04, Skibiniauskas Lt. 27,04, Čmyras Lt. 27,04, Melinis Lt. 27,09, Vaitkūnas Lt. 27,04, Mineikis Lt. 27,04, Sopyys Lt. 27,04, Ambrazevičius Lt. 27,04, Mileris Lt. 22,27, Maruškevičius Lt. 27,04; Puskarininkiai: Gudmanas Lt. 2,27, Jurevičius Lt. 22,27, Bedorfas Lt. 22,27, Gedrimas Lt. 22,27, Ostrauskas Lt. 22,27, Žukauskas Lt. 22,27, Zakavanskas Lt. 22,27, Gluta Lt. 22,27, Aukсорaitis Lt. 22,27.

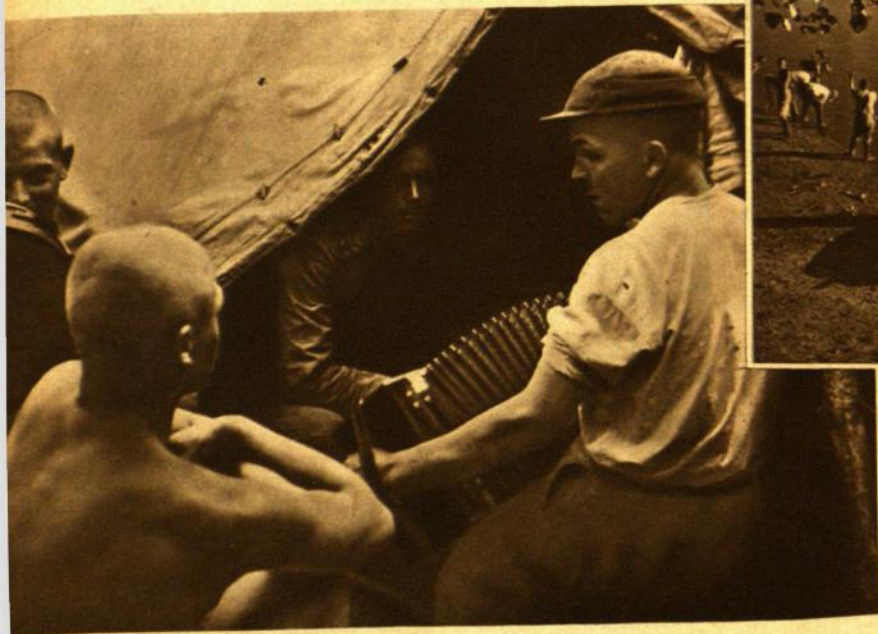
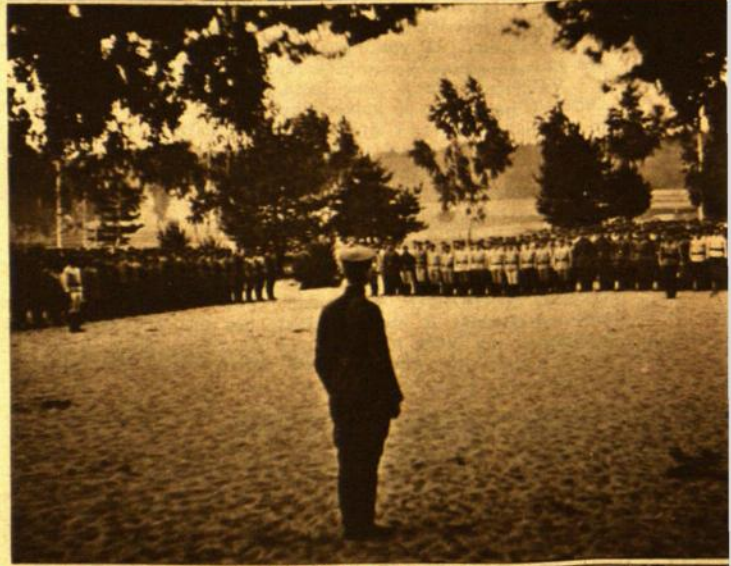
Lietuvos Karininkų Ramovė Lt. 7200,—, Ginklavimo Valdžybos karininkai ir civ. tarnautojai Lt. 525,76, 2 pėst. pulko puskarininkiai ir civ. tarnautojai Lt. 406, 3 pėst. pulko III ba-

Dviratininkai žygyje

taliono kariai Lt. 304,20, Ginklavimo Valdybos tyrimo laboratorijos karininkai ir civ. tarnautojai Lt. 277,15, plk. ltn. Gurevičius Lt. 240, Centralinio artil. sandėlio civ. tarnautojai Lt. 213,30, 3 dragūnų pulko kariai Lt. 202,50, 2 pėst. pulko 2 kulkosvaidžių kuopos kareiviai Lt. 119,65, auto rinktinės puskarininkai ir civ. tarnautojai Lt. 117,50, Centralinių artilerijos sandėlių karininkai Lt. 76,98, auto rinktinės karininkai Lt. 75, Karo Technikos štabo karininkai Lt. 42,50, Kukoraičių šaulių būrys Lt. 52,85, Kvedarnos šaulių būrys Lt. 40,21, Nontėnų šaulių būrys Lt. 36,89, Batakių šaulių būrys Lt. 38,58, Karo Mokyklos I kadro kuopa Lt. 36,61, Vaškių šaulių būrys Lt. 33,05, Zvinginio šaulių būrys Lt. 23. Jauni kareiviai: Morkūnas, Sabonas, Černiauskas ir Kavaliauskas Lt. 20, gen. št. plk. Valušis Lt. 134,43, plk. ltn. Lābutis Lt. 51,43, majorai Skirpstūnas Lt. 34,43 ir Andriūnas Lt. 53,60, a. a. kun. kapel. Juška Lt. 42,95; kapitonai: Buivydas Lt. 30,38, Zitkevičius Lt. 29,43, Čiplis Lt. 34,43, Kiesylis Lt. 42,71, Marcinkus Lt. 44,43, Staniškis Lt. 38,25, Kuzmickas Lt. 39,43, Mikelevičius Lt. 44,43, Kazakevičius Lt. 57,38, Kondratas Lt. 39,43, Gen. št. kpt. Gecevičius Lt. 4,43; leitenantai: Langė Lt. 50,43, Ciniņas Lt. 37,78, Lenkevičius Lt. 54,78, Sargūnas Lt. 42,68, Martikaitis Lt. 34,43, Revuckas Lt. 29,34, Civinskas Lt. 29,34, Statnickas Lt. 31,72, Babickas Lt. 39,43, Polekauskas Lt. 29,43, Garbenis Lt. 32,25, Jegelevičius Lt. 33,60, Rickevičius Lt. 31,43, Butvydas Lt. 37,37, Pranculis Lt. 55,24, Tamošiūnas Lt. 34,43, Žizys Lt. 33,30, Liaukus Lt. 38,25, Santaras Lt. 39,31, Židžiūnas Lt. 34, Gasiūnas Lt. 27,90; jaun. leitenantai: Kascianskas Lt. 38,09 ir Asadauskas Lt. 34,66; Vet. gyd. rtn. Leseckas Lt. 47,21, san. ltn. Jenulevičius Lt. 37,25.

San. ltn. Kazlauskas Lt. 40,30, kapelmeisteris Masaitis Lt. 44,43, a. a. plk. Svylas Lt. 90,60, plk. Gaušas Lt. 106,99, gyd. plk. ltn. Abraitis Lt. 164,60, plk. ltn. Reichertas Lt. 99,22, plk. ltn. Civinskas Lt. 162,81; majoras Nasvytis Lt. 102,82, Grinkevičius Lt. 67,92, Šečkus Lt. 138,61, Soltanas Lt. 69,64, kapelionas kun. Petrauskas Lt. 144,18; kapitonai: Urniežius Lt. 92,20, Sperauskas Lt. 115,01, Jocius Lt. 114,38, Stukelis Lt. 130,39, Brizgys Lt. 124,85, Gogė Lt. 121,37, Grušeckas Lt. 121,30, Osinas Lt. 111,85, Šližauskas Lt. 108,95, Milius Lt. 59,04, Mačėnas Lt. 113,57, Marčėnas Lt. 116,15, Tamulevičius Lt. 112,04, Baniulis Lt. 122,05; leitenantai: Bobrovas Lt. 86,53, Daukša Lt. 91,30, Juškauskas Lt. 79,12, Gudynas Lt. 40,56, Vaičius Lt. 44,16, Lorencas Lt. 40,56, Cepaitis Lt. 83,83, Gudaitis Lt. 92,76, Povilaitis Lt. 92,61, Malakauskas Lt. 107,71, Klimavičius Lt. 100,57, Pilvelis Lt. 91,65. Jaun. leitenantai: Vitulskis Lt. 36,84, Navickas Lt. 82,25, Miliukas Lt. 87,57, Valenta Lt. 98,77, Ašmonas Lt. 81,68, Stanislovavičius Lt. 57,88, Lozoraitis Lt. 76,36, Jakubauskas Lt. 84,09, Gavėnas Lt. 87,60, Jakutis Lt. 59,16, Kiveris Lt. 79,13, Aušiuira Lt. 33,72, Degutis Lt. 82,25, Nenorta Lt. 84,95, Nedzinskas Lt. 78,41, Ziauka Lt. 41,21, Katinas Lt. 39,19, Abramavičius Lt. 36,04, Adomaitis Lt. 36,29, Januševičius Lt. 36,29, Janionis Lt. 35,34, Lukšaitis Lt. 37,79, Vaitkevičius Lt. 36,04, Narinke-

Kariai žiūri vaidinimų poligono „teatre“
 Vakarinio patikrinimo momentas
 Petro Babicko nuotr.
 Paneryje ties poligono
 O. Milaševičiaus nuotr.
 Su armonika...
 Petro Babicko nuotr.

Kūno Kultūros Rūmai Tautinės Olimpiados metu
Iz. Girčio nuotr.

vičius Lt. 36,04, Tamošiūnas Lt. 36,29, Sidaravičius Lt. 37,89, Stundžia Lt. 36,29, Skinderis Lt. 36,04, Gedvilas Lt. 36,29, Sčefanavičius Lt. 36,04, Statkevičius Lt. 35,92, Krukis Lt. 36,04, Kručas Lt. 37,79, Orbakas Lt. 19,04, Moliejus Lt. 36,04; kapelm. Visockis, Lt. 21,90; Viršilos: Petrauskas Lt. 85, Stalioris Lt. 22,92, Akstinavičius Lt. 22,92, Žvirblis Lt. 22,92, Laurukėnas Lt. 21,65, Kličius Lt. 22,92, Tumas Lt. 22,92, Baniulis Lt. 22,92, Šuminskas Lt. 22,92, Predkus Lt. 22,92, Gričius Lt. 22,92, Bolna Lt. 22,92, Korolkovas Lt. 22,92, Jakubaitis Lt. 22,92, Šukys Lt. 22,92, Gipas Lt. 22,92, Šakelis Lt. 22,92, Jukėnas Lt. 22,92, Palčiauskas Lt. 22,92; psk. Bužėras Lt. 21,60; civ. tarnautojai: Jakubavičius Lt. 21,60, Rasimavičius Lt. 25,20, Kontrimas Lt. 20, Kalinas Lt. 27,20.

SPORTAS

PABALTIO TENISO TURNYRAS. Šių metų Pabaltijo teniso turnyras buvo prarastas Latvijoje. Lietuvai atstavo: Gerulaitis, Giedrys, Vaitkus, Smetona, Kuprevičius (vietetams) ir Smetona — Remeikis, Giedrys — Kuprevičius (dvejetams). Mūsų rinktinė prieš estus turnyrą laimėjo 4:3, latviams pralaimėjo 2:5 ir taip pat latviai laimėjo prieš estus 4:3. Tuo būdu Baltijos teniso nugalėtojais tapo Latvija, antroje vietoje Lietuva ir trečioje Estija.

LIETUVOS RINKTINĖ NUGALĖJO AMERIKOS LIETUVIUS 44:24 (19:9). Rugpiūčio 2 d. Kauhe valstybiniame stadione buvo draugiškos krepšinio rungtynės tarp Amerikos lietuvių ir Lietuvos rinktinės. Kauno visuomenė žinodama amerikiečių aukštą krepšinio žaidimo klasę, skaitlingai susirinko į stadioną pasižiūrėti meniškios kovos. Tikrai žiūrovai, kurių buvo per 4000, šiomis rungtynėmis buvo sužavėti ir dėl to buvo didelis visų džiaugsmas kad ir šioje kovoje nugalėtoju išėjo Europos nugalėtojas, Lietuvos rinktinė laimėjo prieš Amerikos lietuvius 44:24 (19:9). Bendrai abi rinktinės sukovojo gerai, parodė gražių derinių, stiprių antpuolių ir greitą orientaciją. Bet amerikiečių pralaimėjimas tokiu dideliu taškų skirtumu pateisinamas tuo, kad juose buvo pastebimas nuovargis po eilės kovų ir nuoširdžių mūšikių viešnagių.

ŠAULIŲ GYVENIMAS

ANGLIJOS B. CEN. ALFREDO BURTO PEREINAMOJI DOVANA ŠAULIŲ SAJUNGAI. Anglijos brigados generolas Alfredas Burtas mūsų Šaulių Sąjungai paskyrė dovaną — sidabrinį skydą. Skydas 42x27,5 cm didumo su Vyčiu viduryje. Aplink Vytį laurų vainikas. Viršuje įrašas: „Annual scuting competition“, o apačioje — „Presented Brig. gen. Alfred Burt C. B., C. M. G., D. S. O., A. M. to the Lithuanian šauliai“. Skydas pritvirtintas prie ažuolinio skydo pa-

vidalo lentos; aplink skydą prie lentos pritvirtintos 12 sidabrinų lentelių 4x4,5 cm didumo. Rinktinėms dovana už lauko pratimus ir šaudybą, vykdomus pagal šaulių mokymo programą. Dovaną kasmet laimės rinktinė, kurios lauko pratimuose ir mokomuose šaudymuose daugiausia šaulių dalyvaus. Per dvyliką metų daugiausia kartų dovaną gavusi rinktinė ją laimės.

Šaulių Sąjungos vadas yra paskyręs pereinamąją penkeriems metams dovaną — sidabrinę taurę už šaudymą kariniais šautuvais. Kas metai dovaną laimės ta rinktinė, kurios grupė Šaulių Sąjungos šaudymo pirmenybėse kariniais šautuvais surinks daugiausia taškų.

Už šaudymą mažojo kalibro šautuvais Šaulių Sąjungos vado yra paskirta pereinamoji dovaną — sidabrinę paauskuota taurė penkeriems metams. Kas metai taurę laimės ta rinktinė, kurios grupė Šaulių Sąjungos šaudymo pirmenybėse mažojo kalibro šautuvais surinks daugiausia taškų.

Prie sklandytuvo

Fektuotojai po kovos

Daugėlos nuotr.

KARINĖS ŽINIOS

ESTAI — STIPRŪS KARIAI. Estų žurnale „Sõdur“ (Karys) paskelbti kelių metų užsitęsę karių matavimai. Buvo išmatuota daugiau kaip 15.000 karių, 21—22 metų amžiaus. Vidutinis Estijos kario ūgis yra 172 cm (kraštutiniai ūgiai 155—189 cm.). Tai aukštas ūgis, nes vidutinis Europos ūgis yra tik 165 cm. Yra užsilikę pr. šimtmečio karių matavimai, buv. Rusijos imperijos kariuomenėje atlikti. Pasirodo, kad per paskutinius kelerius dešimtmečius estų ūgis padidėjęs. Vakarų Estijos gyventojai yra aukštesni (173—174 cm), rytų — mažesni (170 cm). Vidutinis estų kario svoris apie 69 kg (svyruoja tarp 49 ir 90). Tuo tarpu Sovietų Sąjungoje vidutinis naujoko ūgis 1923 m. buvo 159 cm, o 1935 m. — 164 cm. Sprendžiant iš tų duomenų, estai tikrai yra fiziškai stiprūs kariai. Nepriklausomybės karai pilnai tai patvirtina.

PASAULIO KARO LAIVYNAI. Vokiečių žurnale „Deutsche Wehr“ (Nr. 27) paskelbti naujieji duomenys apie stambiausius pasaulio valstybių karo laivynus. Žurnalo lentelėje smulkiai nurodyti atskirų laivų rūšių skaičius, išskirti pašonę ir neturį pilnos vertės karo laivai ir t.t. Sutrumpintoje lentelėje laivynai atrodo šitaip:

Valstybės	yra	Karo laivų statoma	statyti numatoma
Didžioji Britanija	399	123	?
Japonija	264	20	?
Italija	338	54	14
Prancūzija	234	52	36
Sovietų Sąjunga	65	?	?
Vokietija	144	88	22
Ž. Amer. Jungt. Valstybės ..	382	81	?

PREKYBOS LAIVAI KARE. Anglija, kaip ir kitos valstybės, vokiečių žurnalo „Deutsche Wehr“ žiniomis, stengiasi taikos metu surašyti visus statomus ir pastatytus laivus pagal jų greitumą ir galimumą apginkluoti pabūklais. Taip pat ir prekybos laivyno kapitonai, jų padėjėjai ir šturmanai rengiami karui. Numatoma apginkluoti, karui kilus, tinkamus prekybos laivus artilerijos 15,2 cm patrankomis, priešlėktuviniais pabūklais ir kulkosvaidžiais ir t.t. Anglai tikisi, kad tinkamai pritaikinti, dar juos statant, prekybos laivai ir parengti laivų aukštesnieji pareigūnai padės prekybos laivynui apseiti be karo laivų — palydovų. Prekybos laivai galės ir patys apsiginti nuo povandeninių laivų. Be to, dalis prekybos laivų bus panaudota kaip padedamieji karo laivyno laivai.

PARAŠIUTAIS IŠSIGELBĖJĘ LAKŪNAI. Italų žurnale „Rivista Aeronautika“ paskelbta paskutiniųjų dešimties metų italų karo aviacijos lėktuvų avarijų statistika ir išvados iš tų avarijų. Pasirodo kad per 10 metų 400 italų lakūnų ir oro žvalgų išsigelbėjo per avarijas, nusileisdami su parašiu-tais. Tik 3 lakūnai, pavartoję parašius, užsimušė. fi

Šokti teko iš įvairiausių aukštumų: 30—40 m aukštumo — 2 atsitikimais, 40—60 aukšt. 27 atsitik., 60—80 m aukšt. 24 atsitik., 80—100 m aukšt. 26 atsitik., 100—500 m aukšt. 189 atsitik., 500—1000 m aukšt. 108 atsitik., 1000—3000 m aukšt. 21 atsitik., 3500 m aukšt. 2 atsitik., 7000 m aukšt. 1 atsitik.

Iš 400 panaudotų parašiu-tų 378 veikė automatiškai. Automatiniai parašiatui yra geresni, nes jie leidžia išsigelbėti net sužeistam ar laikinai apalpusiam lakūnui. 10 metų patyrimas aiškiai įrodė parašiatų naudą ir vertę aviacijai.

Italų tankų paradas Romoje

Karinėje lenkų moterų stovykloje

NEPRIKLAUSOMYBĒS KARAI LITERATŪROJE. Estu kariuomenės žurnalo „Sõdur“ žiniomis, Estijos nepriklausomybės karus mėginta nušviesti ir beletristikoje. Keli rašytojai pateikė skaitančiai visuomenei apysakas ir romanus. Jų skaičius dar nėra didelis, bet jau ir dabar tuos veikalus galima suskirstyti į 3 laikotarpius. Pirmojo laikotarpio, 1920 — 1928 metų karinė beletristika pasižymi vienusiškumu ir pesimistinėmis mintimis. Veikaluose jaučiamas pokarinis nuovargis, nenoras kariauti. Antrame, 1929 — 1933 metų laikotarpyje apie nepriklausomybės karus mažai buvo rašyta. Pagaliau, nuo 1934 metų, po perversmo, šioje srityje pasirodo žymus pagerėjimas. Po perversmo Estijos vidaus politikos atmosfera prablaivėjo, pasidarė sveikesnė. Laikraštis tikisi, kad laisvės karai, kurie davė daug kilnaus pasiaukojimo ir didvyriškumo pavyzdžių, ateityje bus labiau išnaudoti rašytojų savo kūriniais. Ta pogo laikraštis primena, kad Rusijoje L. Tolstojaus romanas „Karas ir taika“ atsirado tik 50 metų praėjus nuo 1812 metų karo, t. y. prancūzmečio. Tačiau po Didžiojo 1914 — 1918 metų karo labai trumpu laiku atsirado daug romanų ir apysakų. Juos parašė įvairių kraštų rašytojai.

ARKLIAI DIDZIAJAME KARE. Prieš Didįjį karą ir jo pradžioje viso pasaulio kariuomenėje buvo labai mažas automobilių skaičius. Visur, tiek kavalerijoje ir artilerijoje, tiek gurguolėse ir įvairiose tarnybose, buvo vartojami arkliai. Todėl karas pareikalavo labai daug arklių. „Przegląd Kawaleryjski“ skelbia, kiek arklių aptarnavo įvairių kraštų kariuomenės ir jų procentą, palyginus su bendru valstybės arklių skaičiumi: Rusijoje 6.000.000 arklių, t. y. 26%, Anglijoje 1.290.000 arklių t. y. 37%, Prancūzijoje 1.880.000 arklių, t. y. 59%, Vokietijoje 2.500.000 arklių, t. y. 62,5%.

Padidėjus tokiam skaičiui, anglai karo metu padidino veterinarijos tarnybos pareigūnų skaičių iš 508 žmonių iki 27.741 žmogaus. Tą pat padarė ir kitos valstybės. Nemaža arklių kare buvo nukauta, daug žuvo nuo įvairių ligų ir sužalojimų. Anglų kariuomenėje nukautų ir žuvusių arklių procentas atskirais metais buvo šitoks: 12,16% — 1914 metais; 11,96% — 1915 metais; 11,47% — 1916 metais; 22,91% — 1917 metais ir 28,29% — 1918 metais.

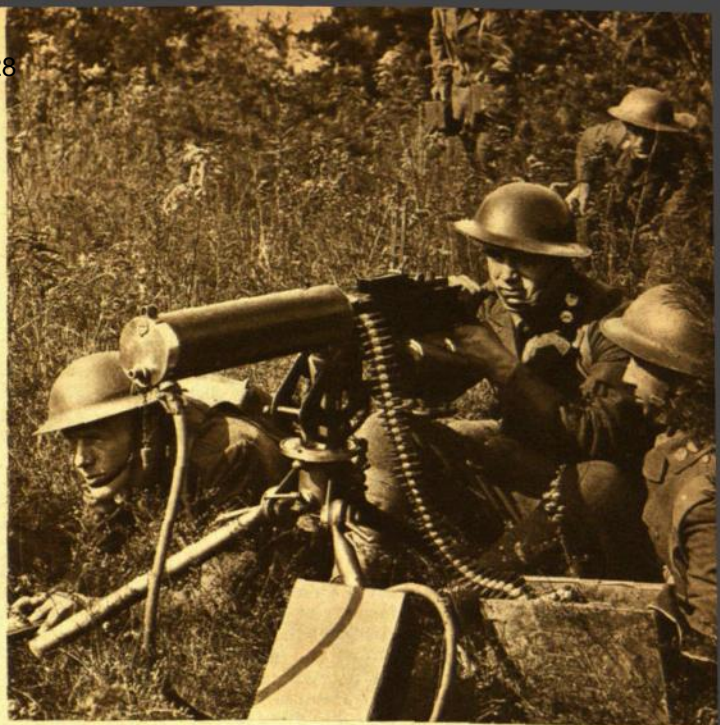
Kautynėse daugiausia arklių žuvo nuo artilerijos ugnies ir lėktuvų bombų, net 60%; bemaž per pusę mažiau nuo kulkosvaidžių ir šautuvų ugnies (taip pat ir lėktuvų kulkosvaidžių) — apie 25—30%, nuo nuodingų dujų ir kitų medžiagų — nuo 5 iki 10%, nuo kardų, durtuvų, iečių ir pan. ginklų — tik 1 arba 2%.

LENKIJA RŪPINASI KELIAIS. Lenkijos kelių statybos kongrese iškelta mintis sudaryti kelių statybos 30 metų planą. Per tą laiką tektų pataisyti visus dabar esamus kelius, pastatyti apie 64.000 km naujų, pastatyti daug tiltų (apie 180 km). Autostradas (4000—6000 km) numatoma statyti, kai jau bus pagerinti visi kiti keliai. Statybai reiktų skirti labai daug lėšų, pargerant dešimtmečiui, pav., 322.000.000 zlotų (auksinų). Vokiečių spaudoje pabrėžiama, kad milžiniškam kelių statybos planui truksta ūkinio pagrindo ir kad Lenkija negalės skirti tiek daug lėšų blogai Lenkijos kelių būklei pagerinti.

NAUJOKAI IR CHEMINĖ APSAUGA. Vokiečių kariuomenėje, žurnalo „Gasschutz und Luftschutz“ žiniomis, visų ginklų rūšių naujokai išeina cheminės apsaugos kursą per pirmus tris mokymo mėnesius.

Visas mokymas atliekamas parodymais su reikalingais paaiškinimais. Susipažinimas su dujokauke prasideda nuo 4—5 mokymo savaitės. Per 4—5 savaites dujokaukės pritaikomos naujokams. 5—7 savaitės skiriamos pratimams su dujokaukėmis, 7—8 savaitėse naujokai su dujokaukėmis pereina per chemines kameras. 8—10 savaitės skiriamos bendram mokymui su dujokauke. Naujokai pratinami nešioti užsidėję dujokaukę ilgesnį laiką, atlikti įvairius darbus, kalbėtis, aptarnauti pabūklus, vartoti ginklą ir įrankius. Pratinami išbūti su užsidėtomis dujokaukėmis iki 2 val. laiko.

Per 11—16 savaites atliekamas dalinis mokymas su dujokaukėmis lauke.

Amerikos kulkosvaidininkai

Suomijos karinės moterų organizacijos Lotta narės lauko pratimuose prie virtuvės

Šaudymo pratimai su arkliu vokiečių kariuomenėje

KAS NAUJA LIETUVOJE

29

Danas Pumputis, VIESULO PASAKOS. II lyrikos rinkinys. Jame autorius apdainuoja miesčionišką ir sodžiaus meilę, tamsiais vaizdais piešia Europos istoriją, sielojasi dėl jos karuose skendinčios ateities ir laukia šviesesnių dienų. 96 psl. Lt. 2,50.

Giovani de Papini, TRAGIZMAI IR VYRISKUMAS. Vertė Vetušius. Su autoriaus portretu. Tai žymaus šių dienų italų rašytojo beletristiškai parašyti himnai humanizmui, inteligencijai, maršai drąsai ir tempui, filosofinės pasakos ir lyrinės fantazijos. 166 psl. Lt. 2.

Visus šiuos penkis leidinius išleido „Sakalas“.

RENGIAMA DIDELĖ BAŽNYTINIO MENO PARODA. Bažnytinio meno draugija, norėdama paminėti Lietuvos nepriklausomybės dvidešimtmetį ir 550 m. mūsų krikšto sukaktį, numatė surengti plačią bažnytinio meno parodą. Bažnytinis vyresnybė sumanymui pritarė. Taip pat pažadėjo jį lėšomis paremti ir Vyriausias Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuvams paminėti Komitetas. Paroda bus atidaryta gruodžio mėnesį.

KEIS KAI KURIŲ GELEŽINKELIŲ STOČIŲ PAVADINIMUS. Šiuo metu Susisiekimo Ministerijos Eksploatacijos ir Ekonominės Direkcijos svarsto kai kurių geležinkelių stočių pavadinimų keitimą. Kai kurie pakeitimai bus žymesni.

NAUJA UNIFORMA VIDURINIŲ MOKYKLŲ MOKINIAMS. Nuo rugsėjo 1 d. įvedama vidurinių mokyklų mokiniams nauja uniforma. Ji bus pilkai mėlsvos spalvos, švarkas — su atlapais ir kaklaraiščiu.

ŠUNYS DEGTINDARIAMS SEKTI. Valstybės Saugumo Departamentas šiomis dienomis pradėjo rengti šunis — seklius mokytį degtindariams sekti. Šiam reikalui šunis pratinami pažinti ir užuosti naminės degtinės kvapą.

STEIGIAMA METALO IR ELEKTROMONTERIŲ MOKYKLA. Lietuvoje didėjant elektrifikacijai ir įvairioms mechaninėms dirbtuvėms, atsirado trūkumas tų sričių specialistų. Šiam reikalui nuo šių metų rudens Kaune steigiama metalo ir elektrotechnikų mokykla. Mokslas joje truks ketveris metus. Prašymus siųsti Kauno valstybinės amatų mokyklos direktoriaus vardu.

BUS ATIDARYTA ŽEMAIČIŲ MUZIEJUS. Įvykstančios Telšiuose rugsėjo pradžioje žemės ūkio parodos metu bus atidarytas ir „Alkos“ muziejus, kuris jau seniai buvo kruopščiai rengiamas. Tai bus didelės istorinės vertės muziejus, kuriam žemaičiai surinko daug būdingų savo krašto eksponatų.

APDOVANOJO ESTIJOS GARBĖS ŽENKLAIS. Susisiekimo M-jos gen. sekretorius inž. Jankevičius ir vyr. geležinkelių dir. Ciurlis apdovanoti Estijos Baltosios žvaigždės II l. ordinu. Siaurųjų Geležinkelių Direkcijos dir. inž. Grinkevičius to pat ordino III laipsniu.

SUDAROMA VAISTINĖS TERMINOLOGIJA. Lietuvos Vaistininkų Draugija, besirūpindama lietuviškąja vaistinės terminologija sudarė specialią komisiją, kuri yra surinkusi daugybę vaistinėje iki šiol vartojamų svetimybų, pateikdama lietuviškuosius tų svetimybų pakaitus. Vaistinės terminologija yra plati ir ją vartoja daugybė žmonių. Lietuvinant terminologiją ir vežant iš jos nereikalingas svetimybes, bus atliktas labai svarbus ir didelis darbas.

NAUJIEJI LEIDINIAI

Salomėja Nėris. DIEMEDŽIŲ ŽYDĖSIU. Lyrika. IV knyga. Joje poetė su dideliu nuoširdumu ir formos tobulumu vėl gyvenimo tikrovę pakelia į menišką aukštumą, duodama neuzmirštamai įspūdingų ir puikiai išbaigtų eilėraščių apie žemės klajūnelį, apie taiką, motiną su kūdikiu ant rankų, apie žemę, nubertą pavasario žiedais. 72 psl. Visi egz. gerame Alfii popieriuje Lt. 3.

LIETUVIŲ KALBOS RAŠYBOS VADOVĖLIS su kirčiuotu žodynu. Sudarė A. Kalnius, Z. Kuzmickis, J. Talmantas. Skiriama mokyklai ir visuomenei. Jame yra trumpai ir aiškiai išdėstyta visa mūsų rašyba: balsių rašymas, žodžių rašymas skyrium ir kartu, didžiųjų raidžių, svetimybų, aukštųjų pareigūnų vietų rašymas ir k. Žodyne yra apie 8.000 sukirčiuotų žodžių. 244 psl. Lt. 2,50.

Gonzague de Reynold, TRAGIŠKOJI EUROPA. Naujųjų laikų revoliucija. Tai visam pasauliui pagarsėjusio veikalo I dalis, kurioje su didele erudicija ir objektyvumu autorius peržvelgia Europos gyvenimą nuo Prancūzų iki Rusų revoliucijos. Gyvas stilius ir originalus minčių reiškimas veikalą daro įdomų ir patrauklų. 230 psl. Lt. 2,50. Jau išspausdinta I ir II dalis.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. Bakui. Kreipkis į savo apskrities naujokų ėmimo komisiją.

Mokiniui. Į kitą dalį persikelti reikia svarbių priežasčių. Tuo reikalu reikia kreiptis komandos keliu. Į sanitarijos puskarininkių mokyklą jau nebegalėsi įstoti. Ten parenkama iš naujokų.

Savanoriui. Nors ir nebuvai teismo baustas, bet kaip buvęs pabėgime, savanorių kūrėjų medalio, o tuo pat ir savanorių teisių negausi.

Miškui. Bandyk rašyti prašymą Karo Invalidams Šelpti Komitetui, kuris yra Kaune. Ten Tamstos reikalą apsvastytų.

J. Vištartui. Kur galėsi tarnauti — rikiuotėje ar nerikiuotėje — sunku atsakyti, nes ši sritis priklauso sveikatos tikrinimo komisijai. Nepatikrinus sveikatos, niekas negalėtų atsakyti. Norėdamas anksčiau atitarnauti, bandyk kreiptis į savo apskrities naujokų ėmimo komisiją, nurodydamas rimtas klūtis.

GALVOSŪKIAI

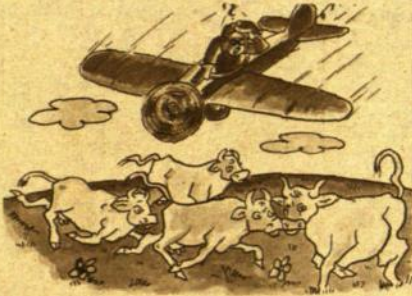
GALVOSŪKIO NR. 33 SPRENDIMAS

Psk. Griauzdė nėra vedęs p. Adelės, nes abu yra nepažįstami. Psk. Jonaitis irgi nėra vedęs p. Onos, nes jo žmona yra už jį 14 metų jaunesnė, o p. Ona — vienmetė, nes to pat amžiaus būdami lankė pr. m-lą. Taigi — ponis Ona yra psk. Griauzdės žmona. Kitas vedęs yra psk. Jonaitis, nes jis vyresnis už savo žmoną. Vadinasi, žmoną turi ir ji — Adelė. Psk. Jonaitis turi tiek pat metų, kiek ir p. Ona, taigi ji yra vyresnė 14 metų už psk. Jonaičio žmoną. Taigi, duktė Aldona yra ponios Adelės.

Išsprendė: 1) psk. Kelmelis (2. A. P.), 2) Alg. Grybauskas (A. Fr.), 3) Alf. Yla (Antl.), 4) psk. Zapkus (I. P. P.), 5) J. Astrauskas (Nsd.), 6) St. Laukšas (A. Pn.), 7) A. Gruodis (A. Pn.), 8) gr. A. Razuokas (9. P. P.), 9) St. Skerys (Šmn.), 10) P. Jodelė (K.).

GALVOSŪKIS NR. 36 (VERT. I TŠK)

Tūkstančiuose skridimų pasitaiko vienas ir toks priverstinis nutūpimas...

Vienas škotas norėjo nusipirkti marškinius. Nusižiūrėjęs vitrinoje jam patinkamus, škotas drąsiai žengė vidun.

— Prašau duoti man alyvų spalvos marškinius.

Padavėja atnešė visą pundą melsvų baltinių ir patiesė škotui išsirinkti.

Kai tinkamų nerado, atnešė dar daugiau.

Bet škotui vis netiko.

Tada į pagalbą atėjo pats krautuvės

— Aš tau jau tūkstantį kartų sakiau nemiegok!

savininkas ir parodė visus marškinius melsvos, alyvų spalvos.

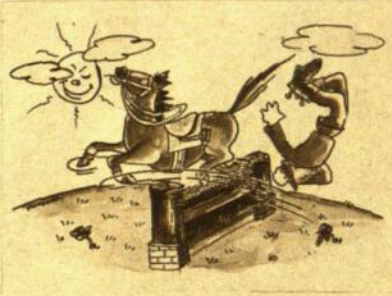
Škotas vis savo:

— Ne, prašau man duoti alyvų spalvos marškinius.

Tada vedėjas, pritrūkęs kantrybės, atsakė.

Gaila, pone, pas mus tokių marškinių nėra.

— Bet juk aš mačiau išstatytus vitrinų, — atrėžė škotas.

Vienas iš tūkstančio raitininko nuotykių

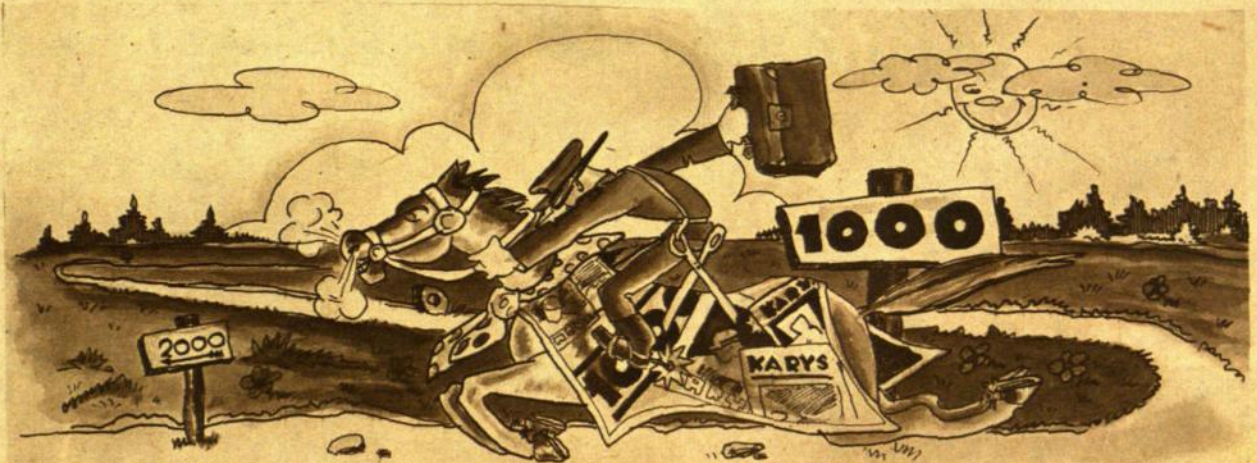
Tada pardavėja atnešė visus vitrinoje išstatytus marškinius, iš kurių škotas išsirinko vienus, baltos, kaip sniegas, spalvos.

Vedėjas nustėbo.

— Bet, pone, juk tai yra balta spalva, o jūs prašėte alyvų spalvos.

— Argi nėra baltų alyvų, — atsakė škotas. dm.

I antrąjį tūkstantį!

KARYS 32